

Päiväkeskuksesta klubitoiminnaksi. Ennaltaehkäisevän seniorityön vahvistaminen uuden Kankaan alueelle

Savonen Outi

Opinnäytetyö

Kesäkuu 2018

Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen

Sosionomi YAMK

Tekijä(t) Savonen, Outi	Julkaisun laji Opinnäytetyö, ylempi AMK	Päivämäärä Kesäkuu 2018
	Sivumäärä 60	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Opinnäytetyön nimi Päiväkeskuksesta klubitoiminnaksi. Ennaltaehkäisevän seniorityön vahvistaminen uuden Kankaan alueelle		
Tutkinto-ohjelma Sosiaali- ja terveystieteiden kehittäminen ja johtamisen tutkinto-ohjelma, Ylempi AMK		
Työn ohjaaja(t) Aino Alaverdyan ja Kari Jaatinen		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän kaupunki		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksen kohteena on seniori-ikäisille jyvaskyläläisille suunnattu uusi palvelumuoto klubitalo. Klubitalo sijoittuu uuden Kankaan alueelle ja se on osa Piippuranta-nimistä palvelukokonaisuutta. Tutkimuksen tarkoituksena on etsiä vastauksia siihen, miten uusi palvelumuoto käynnistetään, toteutetaan ja juurrutetaan osaksi Jyväskylän kaupungin palveluverkkoa.</p> <p>Tutkimus sisältää aineisto- ja menetelmätriangulaation kahden eri tutkimusmenetelmän käytön takia. Tutkimusmenetelmät olivat laadullinen haastattelu sekä havainnointi. Tutkimus sisälsi kehittämisprosessin. Haastatteluissa käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Ne toteutettiin syksyllä 2016. Haastateltavat koostuivat viidestä eri haastateltavasta, jotka ovat olleet mukana eri palvelusektoreille ennaltaehkäisevissä palveluissa sekä vanhuspalveluissa. Havainnointi tapahtui Tampereella keväällä 2016 käydyllä vierailulla kahdella lähitorilla, joissa ennaltaehkäisevää seniorityötä toteutetaan. Havainnoinnin avulla oli tarkoitus saada laajempaa näkökulmaa kehittämistyöhön hyvien jo olemassa oleviin työtapoihin tutustuen ja niistä vaikutteita ottaen.</p> <p>Tulokset antoivat kokonaiskuvan siitä, että palvelulle on tarvetta. Ikääntyvän ihmisen elinkaareissa on eri ikäryhmiä. Eri ikäryhmät tarvitsevat erilaisia palvelumuotoja. Aktiiviset seniori-ikäiset jyvaskyläläiset tarvitsevat kohtaamispaikan, jossa tapahtuu yhteisöllistä ja osallistavaa toimintaa. Tuloksissa tuotiin esille, että uusi toimintamalli yhdistää jo olemassa olevia toimijoita ja tekijöitä sekä mahdollistaa yhdessä tekemisen palvelumuodon. Tutkimus antoi tukea toiminnan käynnistämiseksi. Palvelumuodossa korostuu vapaaehtoisuus ja vertaisohjaaminen.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Laadullinen tutkimus, aineisto- ja menetelmätriangulaatio, seniorityö, uuden palvelun kehittäminen		

Author(s) Savonen, Outi	Type of publication Master's thesis	Date June 2018
	Number of pages 60	Language of publication: Finnish
		Permission for web publication: x
Title of publication Title From daycenter to clubhouse. Strengthening the Preventing senior work in new city area Kangas		
Degree programme Master's Degree in Health care and Social services Development and Management		
Supervisor(s) Aino Alaverdyan and Kari Jaatinen		
Assigned by City of Jyväskylä		
<p>Abstract</p> <p>The study focused on a new service form for senior citizens in Jyväskylä, a clubhouse. It is located in the new Kangas area, and it is part of the service package called Piippuranta. The purpose of the study was to find answers to how to start, implement and integrate a new service form of into the service network of the City of Jyväskylä.</p> <p>The study included material and method triangulation due to the use of two different research methods. The research methods were a qualitative interview and observation. The study included a development process. In the interviews semi-structured theme interviews were used, and they were conducted in autumn 2016. The interviewees were conducted with five different interviewees who had been involved in preventive and elderly services in various service sectors.</p> <p>The observations took place during visits to two suburban marketplaces in Tampere in spring 2016 where preventive senior work was carried out. The purpose of the observations was to gain a broader perspective on development work by exploring and adopting good work practices.</p> <p>The results gave an overall picture of the fact that services are needed. There are different age groups in the life cycle of an aging person, and the different age groups need different types of services. Active senior citizens in Jyväskylä need a meeting place for communal and participatory activities. The results highlighted the fact that the new approach combines already existing actors and factors and enables a collaborative service mode. The study provided support for the launch of the activities. The service mode emphasizes volunteering and peer guidance.</p>		
Keywords/tags (subjects) qualitative research, material and method triangulation, senior work, creating a new service form		

Sisältö

1	JOHDANTO	3
1.1	Tutkimustyö osana klubin valmistumisprosessia.....	4
2	TEOREETTISET KÄSITTEET	6
2.1	Ikääntyminen 2010- luvulla.....	6
2.2	Aktiivinen seniori-ikä, tukea tarvitseva seniori-ikä sekä passiivinen ikääntyminen ...	8
2.3	Klubitoiminta seniorityössä	9
2.4	Vertaisohjaus ja vapaaehtoistyö	10
3	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	12
3.1	Tutkijapositioni	13
3.2	Opinnäytetyön aikataulu	14
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	15
4.1	Aineiston analyysimenetelmät	15
4.2	Havainnointi tutkimusmetodina	16
4.3	Haastattelu tutkimusmetodina	18
4.4	Havainnoinnin toteuttaminen	19
4.5	Työpajoissa toteutunut havainnointi.....	21
4.6	Haastatteluiden toteutuminen	22
4.7	Sisällönanalyysi	23
5	TUTKIMUSTULOKSET.....	24
5.1	Klubi- kokonaisuuden palvelun tarve	24
5.2	Keskeiset näkemykset klubitoiminnalle.....	26
5.3	Toiminnan käynnistäminen.....	27
5.4	Klubitoiminnan malli Tampereella	28
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	32
6.1	Tutkimus osana ennaltaehkäisevän työn kehittämistä	32

6.2	Tutkimuksen luotettavuus	32
6.3	Tutkimuksen eettisyys	34
7	POHDINTA	35
7.1	Jatkotutkimusehdotukset	38
8	LÄHTEET	39
	LIITTEET	44
	Liite 1 Haastattelukysymykset	44
	Liite 2 Sisällönanalyysin muodostuminen.....	45

KUVIOT

Kuvio 1	Aineisto- ja menetelmätriangulaatio	16
---------	---	----

TAULUKOT

Taulukko 1	Opinnäytetyöprosessin aikataulu	14
Taulukko 2	Haastatteluiden keskeiset ilmaukset.....	45
Taulukko 3	Klubitoiminnan palvelun tarpeen alaluokittelu	54
Taulukko 4	Keskeisten näkemysten alaluokittelu	55
Taulukko 5	Toiminnan käynnistämisen alaluokittelu.....	56
Taulukko 6	Klubitoiminnan palvelun tarve yläluokittelu sekä pääluokka.....	58
Taulukko 7	Keskeisten näkemysten yläluokittelu sekä pääluokka	59
Taulukko 8	Toiminnan käynnistämiset yläluokat sekä pääluokka	60

1 JOHDANTO

Aktiivisten senioreiden määrä on lisääntynyt vuosien saatossa. Uusi aikakausi on alkanut ja palveluita on tullut aika suunnitella uudelleen. Palveluiden suunnittelusta on menty kohti palvelumuotoilua. Tuulaniemen (2011, 58–59) mukaan palvelu on tapahtumien ja prosessien summa, joka ratkaisee asiakkaan ongelman. Opinnäyteyössäni palvelumuotoilu ei ole teoreettinen pohja, mutta tutkimukseni pitää sisällään kehittämisenäkökulman, jossa seniori-ikäisille muotoillaan palveluita uuteen malliin.

Opinnäytetyöni kohde klubitalo on uusi palvelukokonaisuus Jyväskylän kaupungin palveluverkostossa. Klubitoiminnassa toteutuu palveluiden uudelleen innovointia seniori-ikäisille kaupunkilaisille. Palveluita muotoilemalla mahdollistetaan uuden palvelumuodon kehittäminen ja sen kautta uusi kohtaamispaikka aktiivisille senioreille. Opinnäytetyöni myötä olen ollut mukana kehittämiskokouksissa ja olen osallistunut klubitoiminnan kehittämistyöhön.

Klubitalo sijoittuu uudelle Jyväskylän Kankaalle rakennettavaan kaupunginosaan. Kaupunginosan rakentaminen on aloitettu v. 2015 ja sen on tarkoitus valmistua vähitellen tulevien vuosien aikana. Kaupunginosaan on tarkoitus saada v. 2025 mennessä 3000 asukasta ja 2000 työpaikkaa. Reuna-alueet huomioiden tavoite olisi yhteensä 5000 asukasta. Alueen suunnittelussa kuultiin v. 2011 600 jyvaskyläläistä, jotka osallistuivat alueen ideointiin ja suunnitteluun. Kaupunginosan teemaksi valikoitui kestävä kehitys, yhteisöllisyys ja luovuus (Jyväskylä 2018a.) Alueella toimii jo nyt aktiivinen asukasyhdistys (Kankaan asukasyhdistys 2018.)

Alueelle on siirtynyt Humanistinen ammattikorkeakoulu ja Gadian taiteen opetus. Taide ja kulttuuri ovat osana kaupunginosan kokonaisuutta monin eri tavoin. Alueelle on tulossa myös ravintolamaailma, päiväkotit sekä urheilu-, kulttuuri-, terveys- ja hoiva-alan yrityksiä. Kaikkien palveluiden keskeinen tavoite on yhteisöllisyys. Taide ja kulttuuri ovat tarkoitus jalkauttaa kaikkiin palveluihin prosenttikulttuurin avulla.

Jyväskylän kaupungin kaupunkisuunnittelussa tämä tarkoittaa, että 1 % Kankaan alueen rakentamisen tuottavista kuluista menee kulttuuriin. Kulttuuriin menevästä rahasta 75 % menee pysyvään kulttuuriin ja 25 % lyhempiaikaisiin kulttuuritapahtumiin. (Jyväskylä 2018a.)

Klubitalo tulee Piippuranta- nimisen palvelukokonaisuuden yhdeksi osaksi. Muut osat ovat Piippurannan ryhmäkodit sekä vuokra-asunnot seniori-ikäisille. Moninaisessa kokonaisuudessa painottuvat myös Kankaan teemat eli yhteisöllisyys, kulttuuri ja taide. Piippurannan palvelukokonaisuuteen toteutuva klubitalo on suunnattu alueelle muuttaville aktiivisille senioreille ja se on ensimmäinen laatuaan Jyväskylässä. Suomessa vastaavanlaisia palvelukokonaisuuksia on esimerkiksi Tampereella ja Helsingissä.

Suuren kokonaisuuden vuoksi on tärkeää, että ennaltaehkäisevää klubitoimintaa tutkitaan. Ilman sitä klubitalon toiminnan vaarana tulevaisuudessa on ”hukkaa” hoitomyönteiseen palvelumaailmaan. Hoitomyönteisyydellä tarkoitan ryhmäkodin hallittavuutta, sillä se on isoin osa palvelukokonaisuutta. On tärkeää, että Piippuranta- kokonaisuuden suunnittelussa otetaan huomioon myös ennaltaehkäisevän työn merkitys ikääntyville ihmisille.

1.1 Tutkimustyö osana klubin valmistumisprosessia

Jyväskylään palvelukokonaisuutta on ideoitu vuosia, mutta ajankohtaa, toimijoita ja paikkaa ei ole aiemmin saatu yhdistetyksi. Opinnäytetyöni sisältää klubitalon suunnittelu- ja toteuttamisprosessin ja tarjoaa teoreettista pohjaa klubitalon käynnistämiseksi. Opinnäytetyössäni hyödynnetään aineisto- ja menetelmätriangulaatiota, jonka avulla saadaan mahdollisimman laaja näkökulma uuden palvelun muotoiluun varten. Opinnäytetyöni on tutkimus, joka pitää sisällään kehittämisprosessin. Tutkimuksen tarkoituksena on saada klubitalon kehittämissuunnitelmat ja -ideat koottua yhteen ja löytää sen avulla perusteita uuden palvelun tarpeelle sekä nykyisen ennaltaehkäisevän toiminnan kehittämiseksi.

Opinnäytetyöni haasteena sekä mahdollisuutena on olla osana tekemässä uutta yhteisöllistä kaupunginosaa, joka tuo mukanaan uusia tuulia Jyväskylän kaupungin palveluverkostoon. Uuden käynnistäminen vaatii aina aikaa. Tästä syystä klubitalon sijainti uudessa kaupunginosassa on samalla mahdollisuus uuden kehittämiseksi, mutta se tuo myös haasteita, sillä asukkaita ei ole vielä paljon alueella.

Ennaltaehkäisevä työ on vain osa uutta Kankaan aluetta, joten aktiivinen osallistuminen työkokouksiin yhdessä muiden toimijoiden kanssa on tärkeää. Mikäli ennaltaehkäisevä työ eli tulevan klubitalon ”myyntityö” muiden palveluiden keskellä jää vähäiseksi, niin vaarana on, että uusi toiminta ei tule osaksi vanhustyötä tai se jää merkitystään pienempään rooliin. Haasteena on asiakaskunnan löytäminen uudella alueella. Klubitalo on yksi ensimmäisistä palvelukokonaisuuksista Kankaan alueella, joten juurruttamiselle on annettava aikaa, jotta toiminta saadaan käynnistetyksi. On tärkeää, että klubitoiminta on mahdollisimman avointa alusta alkaen, jotta asiakkaita ja vapaaehtoisia saadaan osallistumaan uuden palvelun kehittämiseen ja uusiin toimintoihin. Haaste voidaan kääntää voimavaraksi, kunhan toiminnalle ja kehittyvälle alueelle annetaan aikaa toteuttaa toimintaa.

Tavoitteena on kehittää uusi ja toimiva palvelukokonaisuus, josta muodostuu osa vanhuspalveluiden toimintaa. Tämä tavoite on tärkeä ja mielenkiintoinen. Nyt tehtävällä opinnäytetyöllä on suuri merkitys rakennettaessa uutta yhteisöllistä kaupunginosaa, jossa myös vanhuspalvelut edustavat nykyaikaista toimintaa. Opinnäytetyöstä saatavien tulosten avulla voidaan uuden palvelun kehittämistä suunnata kohti suunnittelua tavoitetta. Uudentyyppisen palvelun toteuttamiseen tarvitaan suunnitelmallisuutta, aktiivisuutta ja asialle omistautumista sekä tutkittua tietoa aiheesta.

2 TEOREETTISET KÄSITTEET

2.1 Ikääntyminen 2010- luvulla

Maailma on muuttunut 2000- luvulta alkaen huimaa vauhtia. Muutoksiin valmistaudutaan valtakunnallisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee ikääntyneen väestön palvelujen kehittämisen suuntaviivat, valmistelee lainsäädännön ja ohjaa uudistusten toteuttamista Sosiaali ja terveysministeriö linjaa, että jokaisessa kunnassa on oltava ikäpoliittinen strategia (STM 2018b). Strategiassa määritellään, miten kunnassa edistetään ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä (STM 2018a.) Täten kuntien on huomioitava eri ikävaiheet palveluita järjestäessä. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (2012/0980) määrittää että, kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Jyväskylän kaupunkia soveltaa lakia kehittämällä palveluita huomioiden hyvinvointia, elinvoimaa, liikuntaa ja resurssiviisautta (Jyväskylä 2018b.) Nämä kaikki neljä teemaa ovat vahvasti mukana ennaltaehkäisevän työn kehittämisessä.

2010- luvun eläkkeelle jääneet ovat aktiivisempia ja omaavat avaramman maailmankatsomuksen kuin aikaisemmat sukupolvet. Uusi ikäpolitiikka ui vanhan ajan aatteita ja toimintoja vastaan. Työpolitiikassa tavoitteena on asettaa työelämän ja työolojen muovaaminen niin, että ihmiset haluavat, jaksavat ja pystyvät tekemään pidempiä työuria (Julkunen 2008.) Myös työuran jälkeen ollaan ”hyvässä” kunnossa. Muutos sukupolvien välillä on väistämättä muuttanut sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelurakennetta. Asiakaslähtöisyys ja ennakointi ovat huomioon otettava eri ikävaiheissa ja näitä voidaan toteuttaa, mikäli palvelut ovat asiakaslähtöisempiä ja eri ikäryhmiin kohdistuvia.

Ennaltaehkäisevä työ on laajasti määriteltynä elämänlaadun, itsemääräämisoikeuden, osallisuuden edistämisen sekä terveellisen ja tukea antavan ympäristön luomisen tavoittelua. Koivula (2013, 19) mukaan lisääntyneellä aktiivisuudella sekä sosiaalisella osallistumisella on vaikutusta parempaan fyysiseen ja henkiseen terveyteen, joka ennaltaehkäisee yksilön tarvetta raskaampiin ja laajemmin tukea antaviin palveluihin. Tämä kohentaa yksilön elämänlaatua ja se on yhteydessä myös yhteiskunnalle liittyviin taloudellisiin kokonaisuuksiin. Sosiaali ja terveysministeriö linjaa, että kunnissa ja kaupungeissa tulee toteuttaa sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä järjestelmä sekä mahdollisimman tervettä ja toimintakykyistä ikääntymistä turvaavat toimet, että vaikuttavat palvelut (STM 2017.)

Klubitalon toiminnassa on vahvasti mukana vapaaehtoisuus. Siihen sain uusia näkökulmia havainnoidessani Tampereella lähitorien toimintaa. Tampereen lähitoreilla oli vahvasti esillä vertaisohjaamiskulttuuri. Vertaisohjaaminen on lisääntynyt Suomessa keskimääräisen eliniän kasvun myötä. Samalla terveiden elinvuosien määrä on kasvanut. Näiden muutosten vuoksi onkin kysytty, että onko vanhuuden aika siirtynyt eteenpäin ja nykyinen 75-vuotias muistuttaakin aikaisemmin elänyttä 65-vuotiasta kuntonsa ja terveytensä puolesta. Yhä useampi elää pidempään ja terveempänä kuin aikaisemmin (Ikätietoa 2017.)

Ikääntyminen on yksilöllistä. Hakosen (2008, 35–52) mukaan ikääntyessä on yksilöillä eri ikävaiheita. Esimerkiksi sukupuoli, sosiaalinen asema, varallisuus ja etnisyys ovat yhteydessä siihen, miten ikääntyminen ja ikäkäytännöt rakentuvat. Nämä edellä mainitut tekijät vaikuttavat biologisen iän lisäksi siihen, että erilaista toimintakykyä esiintyy ja nämä on otettava huomioon palveluita kehittäessä. Yksi tapa aktivoida yksilöitä on heidän itsensä vaikuttamismahdollisuuksien huomiointi palveluiden toteutuksessa vertaisohjaamisen kautta. Vertaisohjaaminen tuo merkityksellistä ohjelmaa arkeen ja edesauttaa toimintakyvyn ylläpitämistä. Vertaisohjaaja kannustaa liikkeelle ja heitä kouluttamalla voidaan lisätä ja kehittää liikuntatoimintaa lähelle ikääntyneitä ihmisiä (Ikäinstituutti 2018).

2.2 Aktiivinen seniori-ikä, tukea tarvitseva seniori-ikä sekä passiivinen ikääntyminen

Kolmannen ja neljännen iän saavuttaneet ovat eri-ikäisiä henkilöitä ja heillä on erilainen toimintakyky. Tämän kokonaisuuden on talouden johtamista tutkinut Rodney A Cook (2017) erotellut kolmeen alaluokkaan. Alaluokat ovat: Go-Go, Slow-Go ja No-Go. Olen kääntänyt nämä termit suomeksi. Käytän niistä seuraavia nimityksiä: aktiivinen seniori-ikä, tukea tarvitseva seniori-ikä ja passiivinen ikääntyminen.

Nämä luokat viittaavat aktiiviseen seniorikään, tukea tarvitsevaan seniori-ikään ja passiiviseen ikääntyvään. Esimerkiksi, aktiivinen ikä on Cookin (2017) mukaan se milloin aktiivisuutta on toimintakyvyssä laajasti olemassa. Tyypillisesti aika on ennen 75 vuoden ikää. Tällöin aktiivinen seniori matkustaa, viettää aikaa lastenlasten kanssa ja omaa intohimoa uusiin asioihin. Rahankäyttö on tässä iässä aktiivista. Esimerkiksi, tukea tarvitseva seniori-ikä tuo tullessaan energiatason alentumisen. Tyypillinen ikä aikajaksolle on 75- 85 vuoden aikoihin. Tällöin usein ei enää hankita uusia autoja ja asuntoja ryhdytään vaihtamaan pienimpiin asuntoihin. Rahankäyttö ei ole enää niin suurta kuin aiemmassa ikävaiheessa. Toimintakykyä on kuitenkin vielä jäljellä tässä ikävaiheessa. Passiivinen ikääntyminen alkaa Cookin (2017) mukaan usein 85 vuoden jälkeen ja se kestää elämän loppuun saakka. Henkilön ympäröivä maailma pienenee ja fyysinen kunto laskee. Tällöin voidaan puhua elämän loppuvaiheesta.

Cookin artikkeli (2017) tuo esiin hyvät jaotellut niistä ikävaiheista, jotka osuvat hyvin tutkimuksessani olevaan teoreettiseen kehikseen aktiivisesta seniori-ikästä. Tutkimukseni kannalta eri ikävaiheiden erottelu on tärkeää, sillä uusia palvelumuotoja kehittäessä on otettava eri ikävaiheet huomioon myös ikääntyvien parissa. Ikävaiheiden erot voivat olla jopa 20–40 vuotta, joten näihin vuosikymmenten eroihin mahtuu erikuntoisia ihmisiä eri toivein. Tämä on yksi syy siihen, että uusia palvelumuotoja on kehitettävä myös ikääntyvälle asiakaskunnalle.

2.3 Klubitoiminta seniorityössä

Klubitalon palveluidea erottuu päiväkeskustoiminnasta siten, että klubitoiminta on tarkoitettu aktiivisille seniori-ikäisille, jotka eivät ole muiden palveluiden piirissä. Päiväkeskukset ovat tarkoitettu myöhemmässä vaiheessa oleville ikäihmisille. Toki aktiivisia senioreita käy myös niissä, koska klubitoimintaa ei ole aiemmin ollut tarjolla. Päiväkeskuksissa palvelut ovat suurimmaksi osin valmiiksi suunniteltuja ja palvelut tukevat ennen kaikkea ikäihmisen kotona asumista. Päiväkeskukset ovat tärkeä tuki-palvelu vanhuspalveluissa ja ovat tärkeä osa monen ikääntyneen elämää.

Klubitoiminnassa keskitytään vertaisohjaamiseen, vapaaehtoisuuteen, osallistavaan toimintaan ja siihen, mitä seniori-ikäiset haluavat palveluilta. Palveluita ei tuoteta vaan ne luodaan yhdessä. Yhdessä tekeminen mahdollistaa uusien toimintamallien kehittämisen niin ammattilaisten kuin vapaaehtoisten tarpeet huomioiden.

Klubitoiminta on Jyväskylän kaupungin vanhuspalveluiden alaisuudessa. Klubitoimintaan tulee Jyväskylän kaupungilta työntekijöitä. Klubin työntekijöiksi on tulossa kaksi ohjaajaa, joiden koulutusvaatimuksena on AMK- tutkinto. Ohjaajat käyttävät nimekettä päiväkeskusohjaaja ja he ovat vastuussa klubin palveluiden organisoinnista ja yhteistyöstä muiden alueen toimijoiden kanssa. Työntekijät ovat ennen kaikkea kordinoijia eri toimijoiden välillä (Jyväskylä 2017).

Klubitoiminta tulee sisältämään kulttuuria, elämyksiä, yhteisöllisyyttä ja sosiaalisuutta. Asiakkaiden käyttöön tulevat tilat ovat suunniteltu klubitoimintaa varten. Talon rakentamistyöt alkoivat kesäkuussa 2017 ja talon valmistumisajankohdaksi on suunniteltu toukokuuta 2018. Klubitoiminta on osa vanhuspalveluiden ennaltaehkäiseviä palveluita. Tilojen suunnittelun ja rakentamisen aikana klubitalon sisältyminen ympärivuorokautisen palveluiden ja ennaltaehkäisevien palveluiden välillä on vaihdellut. Vuonna 2017 tehtiin ratkaisu, että klubitalo tulee olemaan osa ennaltaehkäiseviä palveluita ja täten esimieheksi on tulossa päiväkeskusten palveluesimies (Jyväskylä 2017.)

Tilojen suunnittelussa ovat olleet mukana Jyväskylän vanhuspalveluiden sisältä koottu työryhmä. Kulttuuri ja taide ovat mukana alueen prosenttikulttuurien avulla. Tiloihin on tulossa taideseiniä ja teknologia on vahvasti mukana koko Piippurannan kokonaisuuden suunnittelussa. Teknologia on vahvasti esillä myös tapahtumien tiedottamisissa. Älytelevisioiden ja – puhelimien, sosiaalisen median sekä virtuaalipäiväkeskuspalvelun sisällyttämisen avulla olisi tarkoitus tutustuttaa klubitalo mahdollisimman laaja-alaisesti Kankaan asukkaille ja muille kaupungin seniori-ikäisille asukkaille sekä muille toimijoille. Teknologiapalveluiden suunnittelussa on mukana Jyväskylän kaupungin vanhuspalveluiden teknologiakoordinaattori. Klubitoiminta on uusi alku kolmannen iän aktiivisille senioreille Jyväskylässä ja se on osa tulevaisuuden palveluita.

Uuden alueen toteutumiseen sidotaan mukaan uusia palvelukokonaisuuksia. Kehittämisen yhtenä muotona on avoin innovatiivinen kokeilukulttuurimenetelmä, josta käytetään nimitystä Living Lab (Holappa 2014, 2-3). Se mahdollistaa erilaisten palveluiden matalan kynnyksen periaatteella toimivien uusien ideoiden kokeilemisen. Living lab – toiminta voi tarjota esimerkiksi toimintaan osallistuville mahdollisuuden hyvinvointiteknologian tuotekehitykseen. Satakunnassa toteutetussa hankkeessa se antoi myös yritykselle mahdollisuuden kehittää entistä paremmin ikääntyneille sopivia palveluita, joita heidän on luontevaa ja miellyttävää käyttää (Holappa 2014, 2.)

Tämä ideologia on vahvasti mukana monessa Kankaan palvelussa, se on myös mukana opinnäytetyöni käyttöönoton jälkeisessä ajassa eli senioreille suunnatun klubitalon tulevaisuudessa. Living lab- terminä on osa Kangasta mutta opinnäytetyössäni ei menetelmään laajemmin paneuduta sen moninaisuuden ja laajan kokonaisuuden takia.

2.4 Vertaisohjaus ja vapaaehtoistyö

Uusi Kankaan alue omaa vahvan yhteisöllisyyden leiman. Onkin ajateltu, että uusi Kangas on yksi iso perhe (Jyväskylä 2016). Suomessa on kautta aikain ollut käytössä talkoo-kulttuuri. Hjerppen (2013, 284) mukaan talkoiden merkittäviä ominaisuuksia

on vapaaehtoisuus ja maksuttomuus. Talkoissa naapurit, tuttavat ja sukulaiset koontuvat kutsusta tekemään jonkin mittavan työsuorituksen. Voidaankin katsoa, että talkoot perustuvat eräänlaiseen hiljaiseen keskinäiseen sopimukseen. Tämä vanha talkookulttuuri on tarkoitus jalkauttaa Kankaan alueelle. Tämä yhteisöllisyyden korostaminen on näkynyt niin haastatteluissa kuin työryhmien kokouksissa. Tarkoitus on tehdä yhteistä hyvää ja saada aikaan yhteisöllinen kaupunginosa. Uusi Kangas antaa uuden ja modernin kaupunginosan Jyväskylälle mutta yhteisöllisyyttä Kankaalla on ollut sen paperitehdasvuosista saakka. Vanha alue tulee saamaan uudet kehykset mutta historian havina pysyy samana.

Valtakunnallisesti hyvinvointipolitiikkaa on uudistettu ja keskusteluun on noussut puhe vastuusta ja sen jaosta. On haluttu selvittää yhteisöllisyyden osuus osana nykypäivän palveluita. Hyvinvointipolitiikassa peräänkuulutetaan yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen suurempaa vastuuta hyvinvoinnista (Hyvinvointi 2015- ohjelma). Yhteisöllisyyttä on tarkoitus jalkauttaa myös työkuulttuuriin uusien palveluiden yhteyteen. Uusia palveluita toteuttaessa on kokonaisuuden kannalta tärkeää, että jokainen työntekijä tuntee kuuluvansa työyhteisöön. Moninaisuus ei ole tae voiton saamisessa vaan kokonaisuus ratkaisee (Jaatinen 2016.) Yhteisöllisyyttä on huomioitu kehittämispäivissä ja kokouksissa näiden vuosien 2015–2018 aikana, jolloin olen saanut mahdollisuuden olla mukana tässä tutkimusprosessissa.

Klubitalo on ennen kaikkea ennaltaehkäisevää toimintaa. Klubitalon tarkoitus on toimia alueen ”olohuoneena”. Kokoon tumispaikkana jossa voi osallistua ja olla osallistava. Klubille on tarkoitus saada laaja-alaista toimintaa. Ryhmätoiminnot ja niiden laajentaminen eri käyttäjäryhmille on yksi tärkeimmistä palveluista, joita klubi tulee tarjoamaan. Vastaavanlaisessa palveluyksiköissä lähitoreilla Tampereella on monipuolista ryhmätoimintaa viikoittain. Ryhmätoimintoihin osallistuvat seniori-ikäiset. Osa osallistujista osallistuu toimintaan asiakkaina ja osa vertaisohjaajina (Lähtöri 2016). Seniori-ikäisten vertaisohjaaminen ja muutoin tapahtuva vapaaehtoistyö ovat aktivointitoimintana hyvin win win- periaatteisia. Win win- periaate tarkoittaa sitä,

että molemmat niin vapaaehtoinen kuin vapaaehtoisen toimintapaikka hyötyvät tilanteesta (Jyväskylä 2015). Tällainen toimintamalli on osa klubitoiminta- ajatusta valtakunnallisesti ympäri suomen ja tämä toimintamalli olisi tärkeä jalkauttaa myös Jyväskylään.

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyöni käsittelee uudentyyppisen palvelun suunnittelua Jyväskylässä. Tutkimuksen kannalta on hyvä olla mukana suunnittelussa jo alkuvaiheesta alkaen. Suunnittelutyötä tehdään henkilöstölle suunnatuissa työpajoissa, kokouksissa sekä työryhmän kehittämispäivissä. Työpajojen tavoitteena on luoda uusi palvelukokonaisuus Piipurannan palveluissa, kehittää hyviä käytänteitä, karsia huonot käytänteet sekä kehittää yhteistyöstä muiden toimijoiden kanssa.

Ennaltaehkäisevän työn merkitys kokonaisuudessaan ja sen jalkauttaminen uuteen Piipurannan palvelukokonaisuuteen ovat ehdottoman tärkeitä. Tavoitteena onkin löytää sellaiset käytännöt, jotka toimivat myös uudessa kokonaisuudessa mahdollisimman toimivasti kuitenkin jokainen yksilö huomioon ottaen. Lisäksi tavoitteena on kehittää yhteistyön avulla uudentyyppistä Kankaan aluetta, johon myös klubitoiminta sijoittuu. Kangas tulee olemaan yksi iso perhe, jossa yhteisöllisyys on tärkeää. (Jyväskylä 2016.)

Opinnäytetyöni tarkoituksena on etsiä ne asiat, jotka on huomioitava klubitoimintaa kehitettäessä. Tutkimuksessa tarkastellaan kehittämistä sekä sen mahdollistavia tekijöitä. Lisäksi tarkastelukohteena ovat tutkimuskohteen kaltaisissa kehittämistehtävissä toimineiden henkilöiden näkökulmat sekä hyvät kehittämis ehdotukset.

Tutkimuksessani perehdyn eri näkökulmiin laadullisen haastattelumenetelmän ja havainnoinnin avulla. Tutkimusmenetelmänä käytän aineisto- ja menetelmätriangulaatiota. Eri tutkimusmenetelmiä hyödyntäen kokonaiskuva palveluntarpeesta saa laajemman näköalan. Laajempi näkökulma on ollut myös opinnäytetyön tilaajan toive.

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa niitä tekijöitä, joiden avulla uusi toiminta vakiinnutetaan osaksi vanhustyötä. Tutkijana minun on kyettävä löytämään ne menetelmät, aineistot ja teorialat, jotka auttavat selvittämään parhaiten tutkimaani asiaa (Räisänen, Anttila & Melin 2005, 9).

3.1 Tutkijapositioni

Olen toiminut vuodesta 2005 alkaen vanhustyössä ja uskon olevani hyvin perillä tutkimuksen kohteena olevasta kokonaisuudesta. Tätä voidaan kutsua esiymmärrykseksi, jossa on mukana tutkijan elämäkokemuksen historia rakenteellisesti ja sisällöllisesti. Tutkijan ihmiskäsitys on nähtävissä kehittyvänä ja muuttuvana horisonttina, johon liittyy pyrkimys ymmärtää yhä laajempia kokonaisuuksia. (Luukka 2007, 34; Lehtovaara 1994, 347.)

Ajatus klubitoiminnasta ja sen mahdollisuudesta sijoittua Jyväskylään on herännyt vuosien saatossa monille henkilöille vanhuspalveluissa sekä muissa palvelukokonaisuuksissa. Asiakkailta ja työntekijöiltä on vuosien mittaan tullut toiveita matalankynnyksen ”keskuksesta”, jonne olisi helppo osallistua jo seniori-ikäisenä. Itse myös oman työkokemukseni aikana, olen huomannut klubitaloon soveltuvat palvelumuodon puuteen palveluverkostossa. Klubitoiminta onkin monen asian summa ja tutkimukseni onkin saada selville näiden summien aiheuttama yhtälö. Tutkimusprosessin aikana olen ollut mukana Kankaan ja klubitoiminnan kehittämiskokouksissa. Kokouksissa me-henkisyys on aina ollut läsnä ja olen arvostanut sitä, että minunkin mielipiteitä on kuultu näin opinnäytetyön tekijän silmin. Tunnen olevani osa klubitoiminnan kehittämisjoukkoa tästä syystä. Se on antanut minulle paljon myös tutkijan rooliin peilaten. Sillä me-hengen olen aistinut ja sen yritän kirjoittaa mukaan tähän työhöni.

Kansainvälistä näkökulmaa kehittämisprosessiini sain Jyväskylän ammattikorkeakoulun kansainvälisistä opinnoista. Opintojeni aikana osallistuin kahteen eri study tour-opintokokonaisuuteen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Näiden opintokokonaisuuksien myötä sain mahdollisuuden nähdä ja kokea sosiaali- ja terveysalan palveluita niin Itävallassa kuin Espanjassa. Opintomatkojen aikana keskityin vapaaehtoistyön ja ikääntyneiden palveluiden tarkasteluun vierailukohteina olevissa maissa. Opintomatkoilta sain paljon vaikutteita siitä, miten vertaisohjaus ja vapaaehtoistointi ovat aktiivista kyseisissä maissa. Sain tutkimustyöni pohjaan vahvistusta siitä, että opinnäytetyöni kohde klubitalo on palvelumuoto, jota kannattaa kehittää. Varsinkin Espanjassa tutustuin vapaaehtoisten mahdollistamaan palvelukulttuuriin ja se oli mielestäni hyvin vaikuttava kokemus.

3.2 Opinnäytetyön aikataulu

Opinnäytetyöprosessini alkoi syksyllä 2015. Marraskuussa sain aihe-ehdotuksen Jyväskylän kaupungilta. Prosessi oli kestoaltaan kaksi ja puoli vuotta. Se piti sisällään uuden palvelumuodon kehittämisprosessin. Alla olevassa taulukossa kuvaan prosessini ajallista etenemistä.

Taulukko 1 Opinnäytetyöprosessin aikataulu

Marraskuu- 2015 Opinnäytetyö aihe
Joulukuu- 2015 Opinnäytetyön aihe-esitys, kehittämiskokoukset Kankaalla
Tammikuu-toukokuu 2016 Työpajat sekä tutustuminen Tampereen lähitoreihin
Toukokuu-2016 tutkimussuunnitelma valmis
Syyskuu- Joulukuu 2016 haastattelut
Tammikuu- kesäkuu 2017 haastatteluiden litterointi
Syyskuu 2017-helmikuu 2018 aineiston keruuta, kehittämiskokouksia
Maaliskuu-huhtikuu 2018 tulosten analysointia, kirjoittamista
Huhtikuu- 2018 Opinnäytetyön esittely
Toukokuu- 2018 Opinnäytetyö valmis arvioitavaksi
Toukokuu- 2018 Klubitalo aukeaa

Tutkimusprosessin eteneminen oli pitkä prosessi. Sain sen tehtyä suunnitellussa ajassa. Pitkän prosessin hyötynä oli se, että pääsin syvälle tutkimukseen ja se avarsi näkemystäni tutkimukseni kohteesta.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

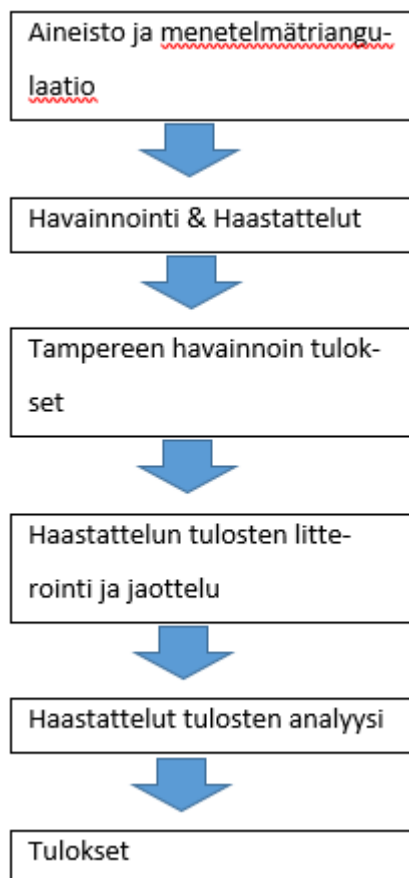
4.1 Aineiston analyysimenetelmät

Triangulaatio on käsite, jolla tarkoitetaan useamman kehittämismenetelmän käyttöä samassa tutkimuksessa. (Mäkelä 2016; Hirsjärvi & Hurme 2001, 34–38). Tutkimukseni kaksi eri tutkimusmenetelmää saivat aikaan aineisto- ja menetelmätriangulaation. Tutkimukseni moninaisuuden ja sen kokonaisuuden rajaamisen kannalta kaksi eri tutkimusmenetelmää antoivat mahdollisuuden laaja-alaiselle kehittämistyölle.

Valitsin tutkimusmenetelmikseni havainnoinnin ja haastattelun. Tarkoitukseni oli löytää ne ajatukset, ideat ja suunnitelmat haastattelemalla asiaan perehtyneitä henkilöitä. Heitä olivat vapaaehtoistyön koordinaattori, kolme palveluesimiestä vanhuspalveluista sekä erään yhdistyksen eläkkeelle jäänyt toiminnanjohtaja. Haastattelin tutkimukseeni yhteensä viittä henkilöä. He ovat olleet aktiivisesti mukana suunnittelemassa vastaavaa palvelukokonaisuutta. Tutkimuksen toteuttamiseen liittyvät haastattelut ja muihin tutkimuskohteisiin tehtävät havainnointimatkat toteutin vuoden 2016 aikana. Tutkimuksen ensimmäinen osa käsittää havainnoinnin, jonka avulla sain paitsi tarkempaa tietoa kehittämisprosessista myös tärkeää tietoa haastattelukysymysten laadinnalle.

Tutkimuksessa käytettiin osallistuvaa havainnointia, jonka tarkoituksena on ensisijaisesti tausta-aineiston keruu. Tämän avulla pystyin paremmin saamaan kuvan tutki-

muksen kohteenani olevasta kokonaisuudesta. Tuomi ym. (2009) mukaan havainnointi voi kytkeä muita aineistonkeruumenetelmiä paremmin saatuun tietoon. Asiat nähdään havainnoinnin avulla ikään kuin oikeissa yhteyksissä. Havainnoin lisäksi vastaavaa kehittämistyötä Tampereen kahden lähitorin sekä kotitorin yhteydessä. Vertaan niissä tapahtuvaa kehittämistyötä Kankaalla tehtävään työhön.

Kuvio 1 Aineistonkeruu ja analyysiprosessi

4.2 Havainnointi tutkimusmetodina

Tuomen ja Sarajärven (2009, 81–83) mukaan havainnointia pidetään laadullisessa tutkimuksessa toisena yleisenä tiedonkeruumenetelmänä. Havainnointi voi kytkeä muita aineistonkeruumenetelmiä paremmin saatuun tietoon. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 81–83) toteavat, että haastattelu tuo voimakkaammin johonkin ilmiöön tai

asiaan liittyvät normit kuin normiin varsinaisesti liittyvän käyttäytymisen. Havainnointi tukee haastattelujen tuloksia opinnäytetyössäni.

Opinnäytetyöni aihe on nykypäivänä tuttu monelle, kun keskustelu kääntyy aiheeseen seniori. Seniori sanana jakaa mielipiteitä ja usein keskustelut pursuavat kehittämisehdotuksia, mutta kun keskustelu kääntyy kehitettävään palveluun eli klubitoimintaan, kehittämisehdotukset vaihtuvat sen sijaan kuunteluun toiminnasta. Tästä syystä niin haastattelujen kuin havainnoinnin mukana olo tutkimuksessa antavat hedelmällisen kokonaisuuden täsmentämiseen. Ne tukevat toisiaan. Ne antavat odotuksille ja ajatuksille pohjan.

Havainnointi kokonaisuudessaan tapahtui kahdessa eri vaiheessa tutkimusprosessiani. Nämä toteutin vierailuina kahdessa Tampereen lähitorissa sekä laadullisen haastattelun kokonaisprosessissa. Havainnointi tapahtui moninaisesti ja havainnointien kirjaaminen tapahtui omien päiväkirjamerkintöjen avulla.

Havainnointi on laaja-alaista ja antaa moninaisen aineiston tutkimukseen. Opinnäytetyössäni havainnointi pitää sisällään niin systemaattista havainnointia kuin osallistuvaa havainnointia. Hirsjärvi ym. (2003, 203–204) mukaan systemaattinen havainnointi on systemaattista ja jäsenneltyä. Havainnoija on ulkopuolinen toimija. Osallistuva havainnointi on vapaasti tilanteessa muotoutuvaa. Havainnoija on ryhmän toimintaan osallistuva. Havainnointi Tampereen vierailuilla oli osallistuvaa haastattelussa sekä työryhmäkokouksissa. Osallistuin systemaattisesti havainnointiin aktiivisesti tuottamalla kysymyksiä kohteesta sekä osallistumalla keskusteluihin vierailuilla.

Osallistuin vuosien 2015–2018 aikana eri kokouksiin, joissa suunniteltiin ja käsiteltiin Kankaan palvelukokonaisuuksia. Kokoukset antoivat minulle tutkijana syvällisyyttä aihepiiriin. Työryhmistä ja kokouksista sain näkökulmia tutkimukseni haastattelurungon tekemiseen. Havainnoinnin avulla sain työstettyä haastattelukysymykset, jotka olivat toimivia koskien uuden palvelun luomisprosessia. Tavoitteenani oli työstää kysymykset, joiden avulla selvitän olennaisimmat asiat ja mitä ovat tutkimukseni avainsanat, jotka antavat riittävän laajan ja olennaisen tiedon tutkimukseni kohteesta.

Havainnointi kohdistui eri toimijoiden näkemyksiin palveluista sekä tulevaisuuden palveluiden suunnittelusta. Havainnointia käytin myös haastattelukysymysten työstämiseen, jotta niistä saadaan mahdollisimman kattavia ja tutkimusta palvelevia.

Valitsemani puolistrukturoidun teemahaastattelun kohdistin viiteen haastateltavaan. Tavoitteeni oli saada tuloksia, jotka antavat pohjaa uuden palvelun kehittämiseen.

4.3 Haastattelu tutkimusmetodina

Tärkeä aineistokeruumenetelmäni oli laadullisen haastattelu. Sen on todettu sopivan hyvin kokemusten tutkimiseen ja sen perusteella se sopii hyvin tähän tutkimukseen. Haastattelut sisältävät sekä kokemusten, että niiden avulla kartutettua tietoa (Lichtman 2006, 116–127; Patton 2002, 339–427; Silverman 2002, 83–118; Hirsjärvi & Hurme 2001, 34–38.) Laadullisen haastattelun analyysin myötä moni havainto sai teoreettisen pohjan.

Haastattelumenetelmäksi valitsin puolistrukturoidun teemahaastattelun. Haastattelut toteutettiin syksyllä 2016. Valikoituneet haastateltavat ovat olleet mukana erilaisien ennaltaehkäisevän työn suunnittelussa Jyväskylän seudulla. Palveluesimiehet ovat työnsä puolesta olleet mukana Piippuranta- kokonaisuuden suunnittelussa. Vapaaehtoistyön koordinaattori toi mukanaan vahvan näytön vapaaehtoisten johtamisesta sekä eläkkeellä oleva toiminnanjohtaja antoi vahvan näkemyksen vertaisohjaamisen merkityksestä sekä yhteisöllisen toiminnan historiasta. Haastateltavien moninaiset näkökulmat ennaltaehkäisevään työhön oli tärkeä saada esille tulevaisuuden klubia varten. Haastateltavien vahvat näkökulmat ja kehittämisideat antoivat pohjan opinnäytetyölleni.

Eskolan ja Suorannan (2003, 20; ja 249–250) mukaan laadullisessa tutkimuksessa tutkijan asema on erilainen kuin tilastollisessa tutkimuksessa. Laadullisessa tutkimuksessa tärkeä tekijä on tutkimuksen varsinainen subjekti – tutkija. Tutkijan ihmiskäsitys on nähtävissä kehittyvänä ja muuttuvana horisonttina, johon liittyy pyrkimys ymmärtää yhä laajempia kokonaisuuksia. (Luukka 2007, 34; Lehtovaara 1994, 347).

Puolistrukturoidun teemahaastattelu on todettu sopivan hyvin kokemusten tutkimiseen ja sen perusteella se sopii hyvin tähän tutkimukseen, sillä haastattelut sisältävät sekä kokemusten, että niiden avulla kartutettua tietoa. (Lichtman 2006, 116–127; Patton 2002, 339–427; Silverman 2002, 83–118; Hirsjärvi & Hurme 2001, 34–38). Teemahaastattelun teemat muodostavat jo sinänsä eräänlaisen aineiston jäsenyyksen, josta voi lähteä liikkeelle (Eskola & Suoranta 2003, 151.)

Puolistrukturoidun teemahaastattelun avulla haen vastausta seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitkä ovat keskeiset painopistealueet klubitoiminnan käynnistämiseksi vanhustyössä?
 - a) Millaisia yhteisöllisyyttä vahvistavia toimintoja haastateltavat kuvaavat haastatteluissa ja havainnointien aikana
 - b) Millaisia vertaisohjausta vahvistavia toimintamuotoja haastateltavat kuvaavat
2. Miten klubitoiminta juurrutetaan osaksi vakituista vanhustyötä?

4.4 Havainnoinnin toteuttaminen

Havainnointi kokonaisuudessaan tapahtui kahdessa eri vaiheessa tutkimusprosessiani. Tampereelle tekemäni vierailupäivä 30.3.2016 oli avartava. Havainnointi tapahtui molemmissa lähitorien yksiköissä. Klubitoimintaan sisältäviä ajatuksia ja käytännön ideoita syntyi monia. Päällimmäisenä havaintona oli tutustumiskohteissa työkentelevien ohjaajien merkitys ennaltaehkäisevässä toiminnassa. On tärkeää, että yksi työntekijä vastaa ennaltaehkäisevän yksikön ohjelman ja palveluiden koordinoimisesta. Palveluihin sisältyvät: ryhmät, vapaaehtoiset ja heidän rekrytointi, yhteistyö yhteistyökumppaneiden kanssa, markkinointi sekä päivittäiseen arkeen liittyvät asiat. On tärkeää, että tällä työntekijällä on aikaa asiakkaille, vapaaehtoisille ja markkinoinnille. Ilman läsnäoloa ja perehtyneisyyttä jokaiseen asiaan ei ennaltaehkäisevä toiminta pysty toteutumaan laadukkaasti.

Toinen havainto oli ennaltaehkäisevän työn johtajan merkitys toetuttavassa toiminnassa. Tampereella sijaitsevassa lähitori Y:ssä oli samoja piirteitä

palvelukokonaisuudessaan, mitä klubitalossa tulee olemaan Kankaalla. Lähitori Y:n sosiaaliohjaaja kertoi koko yksikön johtajan olevan kannustava jokaista palvelualueetta kohtaan. Ennaltaehkäisevätyö on samalla viivalla muun hoidollisen ja kuntouttavan työn kanssa. Tämä on tärkeä havainto tulevan Piippurannan palvelukokonaisuuden kehittämistyöhön. On tärkeää, että tulevan Piippurannan palveluista vastaavat palveluesimiehet ovat tietoisia ja kannustavia jokaista palvelua kohtaan. Ero Lähitori Y:n malliin on se, että Piippurannassa on kaksi eri palveluesimiestä. Toinen vastaa ryhmäkodeista ja toinen klubitoiminnasta. Yhteistyötä tehdään kuitenkin yli palvelurajojen. Tällä mahdollistetaan moniammatillinen palvelukokonaisuus koko konseptissa.

Kolmas tärkeä havainto oli ennaltaehkäisevän työn ohjaajan ote työhönsä. On tärkeää, että ohjaaja omaa visuaalisia suunnittelutaitoja, halua kehittää työtään ja on aidosti ylpeä työstään. Samoin ohjaajan on omattava hyvät yhteistyötaidot, jotta yhteistyö muiden yksikön palveluiden edustajien sekä yhteistyökumppaneiden kanssa onnistuu. Viimeisenä havaintona oli markkinoinnin ja raikkaan imagon merkitys palvelun kehittämisessä. Sosiaalinen media, internet sekä teknologian hyödyntäminen ovat avainsanoja toimivalle toiminnalle. Varsinkin sosiaalisen median hyödyntäminen on nykypäivän tiedottamisen kannalta keskeisessä asemassa.

Havainnot olivat osittain tuttuja jo ennen vierailua ja näitä asioita on käsitelty esimerkiksi Kankaan tulevaisuuden työpajoissa sekä Kankaan alueen suunnittelukokouksissa. Oli kuitenkin tärkeää saada jo olemassa olevia toimivia keinoja uuden palvelukokonaisuuden kehittämiseen. Hienoa oli huomata, että vierailupäivien keskustelujen aikana lähitorien ohjaajien kanssa huomasimme puhuvamme ”samaa kieltä”. Tällä tarkoitan, että ennaltaehkäisevä työ oli kaikille keskusteluun osallistuville tärkeää ja osasimme poimia keskusteluista hyviä kehittämisajatuksia ja ennen kaikkea palavaa intoa kehittää ennaltaehkäisevää seniorityötä.

4.5 Työpajoissa toteutunut havainnointi

Työpajojen aikataulu sekä sisältö olivat jaettu viiteen kokonaisuuteen, joita olivat tulevan Piippurannan visio ja hyvät käytännöt Kyllikinkadulla, Verkostot ja yhteistyökumppanit, Teknologia ja työturvallisuus, Työhyvinvointi, tiimityö ja johtaminen sekä asukkaana Kankaan uusissa palveluyksiköissä. Aikataulullisesti työpajat olivat jaettu tammikuusta toukokuuhun 2016 väliselle ajalle. Jokaisesta teemasta järjestettiin kaksi saman sisältöistä työpajaa, joka mahdollisti mahdollisimman monen työntekijän osallistumismahdollisuuden eri pajoihin. (Heiskala 2016) Osallistuin Uuden Kankaan työntekijöille suunnattuihin työpajojen viidestä kokonaisuudesta neljään. Paikalla oli jokaisessa työpajassa Kyllikinkadun palvelukeskuksen ja tulevan Piippurannan ympärivuorokautisen asumisen palveluesimies tai hänen varahenkilönsä sekä Kankaan projektissa mukana oleva palveluesimies, joka vastasi työpajojen sisällöstä. Lisäksi työpajoihin osallistui Tutkimus- ja kehittämiskeskus GeroCenterin asiantuntija. Työpajat olivat jaettu eri teemoihin. Jokaista teemaa koskeva työpaja järjestettiin kaksi kertaa saman sisältöisenä.

Työpajojen tilaisuudet sijaitsivat Kyllikinkadun palvelukeskuksessa. Työpajojen sisältö oli tukea ja ”herätellä” Kyllikinkadun henkilöstöä, joka siirtyy Piippuranta- konseptiin yhdessä asiakkaiden kanssa mukana vuoden 2018 aikana. Työpajoissa panostettiin muutosjohtamiseen ja työpajat olivat uuteen palvelumalliin valmistavia. Henkilöstö valmisteltiin seuraavilla odotuksilla:

1. Uskalla ajatella eritavoin
2. Heittäytymistä ideoimaan
3. Innostusta oman työn kehittämiseen
4. Vanhasta luopumista
5. Yhdessä tekemistä ja yhteistyötä
6. Hallinnollisten rajojen unohtamista
7. Sitoutumista suunnitteluun
8. Kykyä tehdä töitä ajan muuttuvassa ympäristössä

(Heiskala & Teittinen 2016.)

Henkilöstön vaikuttaminen otettiin työpajojen myötä esille. Alkuvuoden työpajoissa oli aistittavissa muutosvastarintaa. Kuitenkin ajatukset kirkastuivat kevään aikana ja toukokuussa ideoita oli saatu laaja-alaisesti kerättyä. Työpajoilla oli selkeästi vaikutusta uuden kokonaisuuden vastaanottamiseen. Esimiesten tuki korostui työpajoissa. Se vahvisti työntekijöiden motivoitumista uuden palvelun työympäristön vastaanottamiseen sekä ideoimiseen. Työpajojen vastaavina toimivat palveluesimies Jyväskylän kaupungilta sekä asiantuntija GeroCenteriltä. Asiantuntija oli koonnut benchmarking:n avulla koosteen aiemmista tutustumiskohteistaan ja työpajojen sisällöt saivat pohjan asiantuntijan esityön myötä.

Opinnäytetyöni aikana tapahtui hallinnollisen vastuun vaihtuminen klubitoiminnasta. Tämä vaikutti siihen, etteivät työpajoissa olleet mukana ne ohjaajat, jotka klubitoimintaa lähtivät toteuttamaan. Muutos vaikutti siihen, ettei työpajojen kokonaisuus saanut lopulta niin suurta roolia tutkimustyössäni, vaan muu havainnointi ja haastattelut nousivat tärkeämmiksi haastattelumenetelmiksi. Työpajojen havainnointia ei käytetty aineistomateriaalina tutkimusprosessissani. Tämä johtui siitä, että työpajoihin osallistuvat sijoittuvat ympärivuorokautisen palvelukokonaisuuden puolelle uudessa Piippuranta- konseptissa. Täten koin tutkijana tärkeämmäksi keskittyä haastattelujen tuloksiin sekä Tampereen mallin kokonaisuuteen. Muutokset eivät vaikuttaneet kokonaisuudessaan opinnäytetyöhöni, mutta tutkijana oli minun tehtävä rajaus sille, että tutkimukseni noudattaa suunniteltua linjaa eikä se vaihdu muutosten myötä. Tämä oli mielestäni tärkeää kokonaisuuden kannalta.

4.6 Haastatteluiden toteutuminen

Haastattelut toteutettiin syksyllä 2016 syyskuun- joulukuun välisenä aikana. Haastattelut toteutettiin rauhallisissa ympäristöissä ja haastattelut tallennettiin litterointia varten. Haastateltavista henkilöistä neljällä oli tutkinto sosiaali- ja terveysalalta ja yhdellä oli gradua vailla oleva tutkinto yliopistosta. Kaikilla haastateltavilla oli lisäkoulutuksia tutkintojensa ja pääopintojensa lisäksi. Haastateltavista neljä oli naisia ja yksi

mies. Neljä haastateltavaa oli työelämässä ja yksi haastateltavista oli jäänyt eläkkeelle. Haastateltavien nuorimman ja vanhimman välillä oli vajaa 30 ikävuotta. Kaikilla haastateltavilla oli takanaan ainakin yli vuosikymmen kestänyt työura. Haastateltavien työkokemukset toivat lisää ammatillista tietämystä koulutusten lisäksi. Haastateltavat nimesin eri nimillä heidän anonyymiyden huomioimisen vuoksi. Nimet ovat Pekka, Eeva, Alma, Armi sekä Teija. Haastateltavat tapasin yksitellen rauhallisessa paikassa joko haastateltavien työpisteissä tai Jyväskylän kaupungin pääkirjastossa sijaitsevassa tilassa. Haastatteluissa käytin sanelukonetta, jotta aineiston materiaalin sai teknillisesti käsiteltävään muotoon litteroinnin avulla.

4.7 Sisällönanalyysi

Ensimmäinen tehtävä laadullisessa analyysissä on aineiston järjestäminen sen jälkeen, kun se on kerätty, purettu tekstiksi ja valmisteltu teknillisesti käsiteltävään muotoon. (Eskola & Suoranta 2003, 150) Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä yhdistellään käsitteitä ja näin saadaan vastaus tutkimustehtävään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 112) Sisällönanalyysi on aineiston tulkintaa ja pääpiirteiden löytämistä aineistomateriaalista. Sisällönanalyysillä on pyrkimystä kuvata dokumenttien sisältöä sanallisesta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 106.) Opinnäytetyössäni sisällönanalyysi kohdistui haastatteluihin.

Syksyllä 2016 haastattelin viisi haastateltavaa. Haastatteluiden jälkeen jaoin tutkimussuunnat kolmeen eri luokkaan. Nämä luokat olivat: Klubi- kokonaisuuden palveluntarve, keskeiset näkemykset sekä toiminnan käynnistäminen. Keväällä 2017 sain valmiiksi aineiston materiaalin teknillisesti käsiteltävään muotoon. Syksyn 2017 ja talven 2018 aikana keräsin aiheistoa teoreettiseen viitekehykseen. Keväällä 2017 sain valmiiksi sisällön analyysin ja toukokuussa 2018 opinnäytetyöni valmistui kokonaisuudessaan. Liitteistä löytyvät aineistolähtöisen sisällönanalyysin eri vaiheet.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Klubi- kokonaisuuden palvelun tarve

Ennaltaehkäisevä työ on tärkeä osa jokaisen kunnan ja kaupungin palveluverkostoa. Haastatteluissa tuli esille ennaltaehkäisevän työn nykytilanne, jo tehty työ sekä tulevaisuuden odotukset. Ennaltaehkäisevän työn tarve nousi esille, sillä kotona asumista tuetaan kaikin tavoin ikääntyneiden palveluissa. Kotona asumista tukevia palveluita kehittää Keski-Suomessa Kukoistava kotihoito-kärkihanke, joka uudistaa ja yhtenäistää kotiin annettavia palveluita maakunnallisesti. Uudistusta tehdään, sillä Keski-Suomenkin väestö ikääntyy ja tarvitsee nykyistä monipuolisempia ja yksilöllisempiä palveluita (ksks2020). Kotona asumista tukeessa on ennaltaehkäisevä työ niin ikään tärkeässä asemassa.

Klubitoiminnassa korostuvat yhteisöllisyys, vertaisohjaaminen ja vapaaehtoistoiminta. Tarkoituksena on saada alueelle ns. toinen olohuone, jossa voidaan toteuttaa toimintaa niin ohjatusti kuin vapaaehtoisesti vetäen. Klubitoiminnassa on tärkeää yhdistää niin ammattilaisten kuin muiden toimijoiden yhteistyö. Jyväskylässä toimii monia eläkeläisjärjestöjä ja he tarvitsisivat oman kohtaamispaikan. Järjestöt tuottavat paljon hyviä toimintamuotoja ja olisi tärkeää saada hyvät käytänteet yhteen samankaton alle.

Klubitoiminnan työntekijöiden ja työryhmän rooli nousi esille palvelun tarvetta analysoidessa. Klubitoimintaan liittyy odotuksia, joten työryhmällä ja työntekijöillä on keskeinen rooli palveluita kehittäessä. Odotukset kohdistuvat siihen, että palvelulle on kysyntää.

”No kun jos aatellaan näitä nykyisiä strategioita elikkä tää kotona asuminen ja itsenäinen selviäminen mahdollisimman pitkään niin kyllähän se siitä näkökulmasta ovat erittäin tärkeitä tää ennaltaehkäisevä työ.” (Teija)

Lisäksi asiakkaiden osallistaminen koettiin tärkeänä osana palveluntarvetta. Osallistaminen on tärkeää, mutta myös vapaaehtoiset toimijat tarvitsevat ohjausta. Työntekijöiltä odotetaan uusia toimintamuotoja palvelua kehittäessä.

”Klubitoiminnan työntekijöiden rooli siinä juurruttamisessa on erittäin tärkeää. Heidän pitää olla valvotuneita ottamaan näitä vertaisohjaajia vastaan hyvin laajalta sektorilta ja heidän pitää osata markkinoida sitä toimintaa, luoda tilaa heille, mutta sitte pitää luoda tämmöset omat säännöt ja ohjeistukset, mitenkö siellä toimitaan ja minkälaisia asioita tehdään ja mikä ei kuulu heille.” (Eeva)

Tärkeää on se, että vapaaehtoisia ja asiakkaita ohjataan, mutta ohjaamisen täytyy olla sellaista, että se antaa ohjattaville vapauden tuottaa omaa toimintaa. On tärkeää, että asiakas tai vapaaehtoinen saa yksilötasolla onnistumisen kokemuksen. Onnistuminen saa asiakkaan jäämään palveluihin ja pyytämään mukaan muita yksilöitä.

”Silloinhan justiin, kun joku toinen näkee että jaa. Tähän onkin kiva ja että tämmöstähän tarvittas muuallakin, että minäpä puhun sille, joka asuu tuolla, että oisko siellä mitään tiloja, mihin tällaista vois järjestää. Sitä kauttahan se toimintamalli leviää muualle ja se innostus tarttuu niihin muihin mukana oleviin.” (Pekka)

Ennaltaehkäisevää työtä on tehty vuosia, mutta on tärkeää ylläpitää sen kehittymistä. Valtakunnallisesti on menossa uusi aikakausi, kun valmistuminen mahdolliseen sosiaali- ja terveyspalveluiden muutokseen on alkanut. Haastattelun tuloksissa nousi esille se, että hyviä käytänteitä ja tekijöitä on olemassa ja näitä on hyödynnettävä, mutta uudelle toiminnalle on kysyntää ja tarvetta. Asiakaslähtöisyys ja palveluiden uudelleen muotoilu osallistavaan toimintaan koetaan tärkeänä.

”Sehän on vähän sama, kun jossain kehittämisessä, että me ollaan näin hyviä. Ja sitten, kun se lopetetaan siihen, niin tulokset lähtevät heti laskemaan. Ei voi tuudittautua siihen, että no nyt meillä pyörii hienosti ja nyt on näin paljon. Koko ajanhan sitä aktiivisuutta on oltava ja haettava sitä.” (Armi)

Myöskin eri ikävaiheiden tunnistaminen ja heille kohdistuvat palvelut nousivat esille. Ikääntynyt yksilö voi olla aktiivinen, elämässä kiinni oleva henkilö, hieman tukea tarvitseva tai sitten passiivinen henkilö. Eri ikävaiheita edustavat tarvitsevat tarpeitansa vastaavat palvelut.

”Ehkä justiin tässä vaiheessa, kun ihmiset ovat vielä toimintakykyisempiä niin puhutaan ehkäisevästä toiminnasta.” (Pekka)

Kokonaisuudessaan uudelle aikakaudelle on tarvetta kehittää uusia ennaltaehkäiseviä palveluita, jotta niiden pariin saadaan mahdollisimman paljon asiakkaita jo varhaisessa vaiheessa.

5.2 Keskeiset näkemykset klubitoiminnalle

Tuloksissa nousi esille keskeisiä näkemyksiä koskien tulevaa klubitoimintaa. On tärkeää, että asiakkaiden omat kokemukset ja ajatukset tuodaan mukaan palveluita suunniteltaessa. Ammattilaisia tarvitaan ohjaamaan toimintaa, mutta se ei saisi olla pelkästään valmiiksi ohjattua vaan enemmän yhdessä tehtyä toimintaa.

”Ei me voida määrätä, että tulkaa tekemään, koska se täytyy.” (Armi)

Yhdessä tekeminen uudella Kankaan alueella mahdollistaa uuden kokeiluun.

”Aika on kypsä kokeilla uudenlaisia ja toisaalta aikamoinen paine kokeilla jotain uutta.” (Eeva)

Klubitoiminta on mukana uudistuvassa aluemuutoksessa, jossa vielä ei asu paljon ihmisiä. Se tuo mukanaan myös haasteen. Haaste alkuvaiheessa on se, miten asiakkaat ja vapaaehtoiset löytävät uuden palvelun. On tärkeää antaa aikaa suunnittelulle ja juurruttamiselle.

Vapaaehtoisuuden mahdollistaminen ja vapaaehtoisuus voimavarana nousi esille tutkimustuloksissa.

”Toiminnan juurruttamiselle se vois olla just, että saatat sen vertaistoiminnan avulla kerrotua jo varhaisessa vaiheessa niille ihmisille, että tällöinen paikka on olemassa ja sitten vois juurtuakin. Niistä vois tulla myös toimijoita sinne.” (Pekka)

Yksilöiden onnistumiset ja omien voimavarojen löytäminen mahdollistavat vapaaehtoisuuskulttuurin kasvun. Vapaaehtoisuus on voimavara ammattilaisten rinnalla. Yhdessä tekeminen yhteisöllisellä uuden Kankaan alueella antaa mahdollisuuden avoimelle toiminnalle. Yhdessä kehitetään ja etsitään jokaisen yksilön voimavara. Yhteisöllisyys luo uusia näkökulmia ja avaa oven avoimuudelle.

Keskeiset näkemykset tuloksissa olivat se, että uuden ajan seniori-ikäisille kaupunkilaisille on tarvetta saada uusi palvelumuoto, jossa yhteisöllisyys ja vapaaehtoisuus ovat vahvasti mukana. Uusi palvelumuoto uudessa ympäristössä antaa mahdollisuuden avoimelle ja yhteisölliselle toiminnalle.

5.3 Toiminnan käynnistäminen

Uutta palvelumuotoa käynnistäessä täytyy ottaa huomioon monia asioita. Näitä ovat tulosten mukaan työntekijöiden rooli juurruttamisessa, suunnitteluun ja juurruttamiseen annettava aika, verkostoitumisen merkitys, avoin tiedottaminen ja kehittäminen, kokeilukulttuuri, talouden huomiointi sekä olemassa olevien palveluiden, että toimijoiden hyödyntäminen. Ennen kaikkea yhdessä tekeminen on tärkeää toiminnan käynnistymisessä.

”Tää on tällöinenä toimintona ihan uusi Jyväskylässä ainakin niin sitä suuremmalla määrällä antaa ihmisille mahdollisuus luovaan suunnitteluun ilman mistään tulevia ehdottomia rajoja. Se porukka joka sitä tekee, niin lähtee tekee.” (Armi)

Toimintaan on annettava aikaa, sillä mikään asia ei synny hetkessä. Keskeisesti tuloksissa ilmeni se, että ammattilaiset sekä vapaaehtoiset tekisivät yhdessä kehittäistyötä yli palvelurajojen. Yhteisöllinen toiminta antaa pohjan toiminnan käynnistymiselle.

”Mutta ehkä semmonen, että toivos, että silloin kun itsekin puhuu niin muut hoksaa sen, että kuinka poikkeuksellinen ja erilainen mahdollisuus Jyväskylässä nyt olisi sinne pistää se pystyyn, kun vaan päästään alkuun” (Alma)

Toiminnan käynnistymisessä on huomioitava myös talouden näkökulma. On ollut tärkeää ennaltaehkäisevän työn ja klubitalon kannalta, että Jyväskylässä on paljon ennaltaehkäisevää toimintaa ikääntyneiden palveluissa.

”Varmaan sillä lailla on Jyväskylässä suhteellisen hyvä tilanne, että meillä on pystytty päiväkeskukset säilyttämään toistaseks ja niitä on useita eri puolilla kaupunkia.” (Alma)

Onkin tärkeää, että asiakasmaksuja mietitään klubille. Vaikka ennaltaehkäisevä työn tarkoitus on tuoda säästöjä. On myös tärkeää, että tuloja saadaan myös kerättyä. Talousnäkyvä on otettava huomioon joka vuotisessa toiminnan kehittämisessä. Talouden ja asiakasmäärän huomioiminen varsinkin toiminnan alkuvaiheessa on tärkeää, mutta sitä tarkasteltaessa on huomioita se, että palvelumuodon juurruttamiseen on annettava aikaa. Mikään asia ei synny itsestään, kehittäminen vaatii pitkäjänteisyyttä.

Keskeiset näkemykset olivat vahvasti, se että ammatillisen työryhmän rooli suunnittelussa ja toteutuksessa on tärkeää toimintaa juurruttaessa osaksi palveluverkostoa. Verkostoituminen yli rajojen ja uuden Kankaan ympäristön toimintakulttuurin hyödyntämiset ovat tärkeässä roolissa. Uutta kehittäessä voi ottaa huomioon kokeilukulttuuria ja toteuttaa kaikin puolin avointa toimintaa. Kokonaisuudessaan ammattilaiset ja vapaaehtoiset yhdessä yli palvelurajojen antavat mahdollisuuden uudelle toiminnalle.

5.4 Klubitoiminnan malli Tampereella

Tampereen kaupungilla on laaja-alaisesti erilaisia palveluja seniori ja ikäihmisille. Sain mahdollisuuden tutustua ennaltaehkäiseviin palveluihin 30.3.2016 kolmessa eri yksikössä. Nämä olivat lähitorit X ja Y sekä keskustassa sijaitseva kotitori. Lähitoreilla minut vastaanottivat kaksi työntekijää, joista toinen oli ammatiltaan sosiaalihoaja ja toinen palveluohjaaja sekä Kotitorilla yksi työntekijä, joka oli ammatiltaan

asiakasohjaaja. Kukin ohjaaja oli varannut minulle aikaa tutustumiseen sekä keskusteluihin. Sain heiltä myös käytössä olevat esitteet, viikko-ohjelmat sekä asiakaskortit. Vierailu oli antoisa ja se antoi laajan kuvan ennaltaehkäisevästä seniori ja vanhustyöstä Tampereella, joka on kaupunkina suurempi kuin Jyväskylä.

Lähtörien palvelut Tampereen kaupunki ostaa Pirkanmaan senioripalvelut osakeyhtiöltä sekä Tampereen kaupunkilähetyseltä. Nämä yhdistykset ovat tehneet keskenään konsortion ja täten voittivat kilpailutuksen kolmeksi vuodeksi. Sopimus heidän ja Tampereen kaupungin välillä oli havainnoinnin aikaan voimassa elokuuhun 2017 asti, mutta toiminta on jatkunut myös tämän jälkeen (Tampere 2018.)

Molemmissa keskuksissa työskenteli ohjaaja, joka oli vastuussa lähtörien palveluiden koordinoinnista. Ohjaajat olivat Lähtöri Y:ssä sosiaaliohjaaja nimikkeellä ja lähtöri X:ssä palveluohjaaja nimikkeellä. Lähtörien palvelumalli on samanlainen mutta paikat erottuivat toisistaan mm. vapaaehtoisen toimintamallin ja ryhmien ohjausvastuun avulla.

Lähtöreillä vapaaehtoisuus korostui eri tavoin. Vapaaehtoisten ohjaajien määrä erosi paljon. Lähtöri Y:ssä vapaaehtoisia oli noin kolmekymmentä. Lähtöri X:ssä vastaavasti oli huomattavasti enemmän vapaaehtoisia. Palveluohjaaja Pirkon keräämän koonnin mukaan kesäkuun 2015-joulukuun 2015 aikana Lähtöri X:ssä oli ollut vapaaehtoinen 729 kertaa joko asiakkaan henkilökohtaisena apuna, ryhmässä apuna, aulaemäntänä tai -isäntänä, ohjannut omaa ryhmää tai antanut henkilökohtaista ohjausta (Lähtöri 2016.) Eroon näiden kahden eri yksikön välillä vaikutti Lähtöri X:n pidempi historia vapaaehtoisten kanssa sekä sosiaaliohjaajien työmäärän eroavuus vapaaehtoiskoordinaattorina toimimiseen. Lähtöri X:n palveluohjaaja Pirkko toimi enemmän vapaaehtoisten koordinaattorina kuin Lähtöri Y:n sosiaaliohjaaja Martta. Vapaaehtoisuus oli suuri voimavara Lähtöri X:ssä. Tämän asian palveluohjaaja Pirkko tiivisti:

”Ilman vapaaehtoisia ei olisi ryhmiä. Minä jalkaudun, aktivoin ja annan kiireetöntä aikaa. Vapaaehtoiset eivät tule ovista vaan he pitävät löytää.”

Tämä näkyi Lähtöri X:n vierailun aikana tehdystä havainnoinnista sekä viikko-

ohjelmien ryhmäaikataulusta. Vierailuni aikana tapasin muutaman vapaaehtoisen, jotka palveluohjaaja Pirkko otti vastaan käyntini aikana. Palveluohjaaja Pirkko kertoikin olevansa aina vapaaehtoisten käytettävissä, myös työajan ulkopuolella. Vapaaehtoisten työkuviin kuuluivat aulaemäntänä sekä isäntänä toimiminen, ryhmien vetäminen sekä vapaaehtoisista itsestään lähtöisin olevat ideoinnin tuotokset. Tärkeänä asiana pidettiin jokaisen asiakkaan ja vapaaehtoisen toimijan roolin löytämistä sekä osallistavaa toimintaa. Yhteistyötä Lähitori X tekee monien eri toimijoiden, oppilaitosten sekä yritysten kanssa. Lähitori X:llä oli vahvan yhteisöllisyyden malli toiminnassaan. Yhteisöllisyydestä huolimatta palveluohjaaja painotti, että vapaaehtoisten ja koko lähitorin toimintamalliin tarvitaan kuitenkin yksi koordinoija. Ilman hänen panostaan lähitori ei toimi. Koordinoinnin apukeinona Lähitori X:ssä käytetään palveluohjausta, jonka keskeisenä asiana on ratkaisukeskeisyys. Lähitori X:n vapaaehtoisten toimintamallia kävi seuraamassa vastikään Suomen sosiaali- ja terveysministeriö.

Lähitori Y sijaitsi Härmälän kaupunginosassa upealla paikalla järven ja metsän läheisyydessä. Lähitorin kanssa samassa rakennuksessa sijaitsi tehostettua palveluasumista, tehostettua palveluasumista ryhmäkodeissa, kotihoitoa palvelutalossa, päiväkeskustoimintaa ja päiväkotia. Lähitori Y oli toiminut rakennuksessa elokuusta 2014 alkaen. Sosiaaliohjaaja Martan lisäksi lähitorilla työskentelee moniammatillinen tiimi, joiden vastuulla on eri ryhmien vetovastuut. Moniammatilliseen tiimiin kuuluivat fysioterapeutti, toimintaterapeutti, luovan toiminnan ohjaaja sekä sairaanhoitaja. Moniammatillinen tiimi vastasi suurimmasta osasta viikko-ohjelman ryhmistä. Vain muutamaa ryhmää ohjasi vapaaehtoinen. Vapaaehtoisten ohjaajien määrä oli kuitenkin kasvussa. Eroavaisuus Lähitori X: ään johtui siitä, että lähitori Y:ssä oli vapaaehtoisia rekrytoitu vasta 2014 vuodesta alkaen.

Lähitori Y ja tuleva Piippurannan keskus omasivat monia samoja piirteitä. Molemmissa keskuksissa oli ennaltaehkäiseviä palveluita sekä ympärivuorokautista hoitopalvelua. Näiden yhdistäminen voi vaikuttaa juurikin ennaltaehkäisevään työhön rakentavasti. Moni seniori-ikäinen ajattelee, ettei ole vielä ”huonokuntoinen” ja tästä

syystä ei osallistu toimintaan laisinkaan. Tällaiseen ajatusmalli on ollut nähtävissä niin Tampereen kuin Jyväskylän ennaltaehkäisevissä vanhuspalveluissa. Tämä asia on myös herättänyt keskustelua Kankaan tulevaisuuden työpajoissa. Sosiaaliohjaaja Martta kertoi, että lähitorit olivat panostaneet tämän ajatuksen murtamiseen ja asiaan oli panostettu juurikin markkinoinnin avulla. Ilman raikasta imagoa ja markkinoinnin aktiivisuutta, tämä asia olisi voinut vaikuttaa enemmänkin. Markkinointia on tapahtunut sosiaalisessa mediassa, alueen tiedottamisissa ja yhteistyökumppaneiden avulla. Alueelle on saatu uutta tietoa lähitorin ennaltaehkäisevästä mallista. Sosiaaliohjaaja Martta tiivisti että:

”Lähitorin toiminnan tarkoituksena on ylläpitää alueellista hyvinvointia yhdessä alueen asukkaiden ja toimijoiden kanssa. Eli alueen asukkaat ja toimijat luovat Lähitoria yhdessä meidän kanssamme. Lähitori on toimintaympäristö, johon alueen asukkaat ja toimijat voivat tulla tapaamaan toisiaan ja toimimaan yhdessä.”

Tämä on toteutunut sosiaaliohjaaja Martan mukaan hyvin ja kävijämäärät ovat lisääntyneet lähitorilla. Lähitori Y:n ilmapiiri oli lämmin ja vierailuni aikana sain mahdollisuuden tutustua muutamaasi asiakkaaseen. Vierailu oli avartava ja lämminhenkinen.

Tampereen vierailu oli kokonaisuudessaan havainnointia. Tutkijan roolissa haen tietoa ja näkökulmia siihen miten ennaltaehkäisevä työ toimii Jyväskylää suuremmassa kaupungissa. Kilpi (2017) kirjoittaa itseohjautuvuuden olevan vuorovaikutusta.

Yleistävästä ajattelusta seuraa, että organisaation ulkopuolelta voidaan löytää toinen ja uusi tapa tehdä jokin asia. Tämä uusi tapa voidaan sitten siirtää toiseen ilman, että historiasta, kulttuurieroista tai pakasta tarvitsee välittää. Kävin tutkijana itseohjautuen Tampereella juurikin siksi, että näkisin toimintaa yli oman organisaation ja lähdin ennen kaikkea hakemaan vaikutteita hyvistä toimintatavoista muualla, jotka sitten voitaisiin jalkauttaa osaksi uutta palvelukokonaisuutta

Havainnointi Tampereella toi klubitoiminnalle hyviä näkökulmia, se että on olemassa vastaavanlaista toimintaa muualla luo pohjaa sille, että tarvetta palvelulle on.

Aktiivisia seniori-ikäisiä löytyy joka puolelta Suomea ja maailmaa

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Tutkimus osana ennaltaehkäisevän työn kehittämistä

Uutta palvelua suunniteltaessa on otettava huomioon palvelun tarve. Palvelun tarvetta selvitin eri näkökulmien avulla laaja-alaisesti koko prosessin ajan. Voikin sanoa, että juuri laaja-alaisuus antoi näytön siitä, että palvelulle oli tarvetta.

Klubi- toiminnan palvelutarve nousi esille haastatteluiden myötä. Lisäksi palvelun tarvetta lisäsi se, että muissa kaupungeissa kuten Tampereella vastaavaa toimintaa jo oli. Sotala (2009, 94–100) mukaan ikääntyminen on termi, jolla on useita merkityksiä. Olisi harhaanjohtavaa puhua ikääntymisen estämisestä, koska ikääntymiseen kuuluu paljon muutakin kuin pelkkä heikkenevä terveys. Ikääntyminen on osa elämänkaarta ja jokainen ikäkausi on omanlainen. Aktiivinen ikääntyminen kuuluu Go-go- vaiheeseen, jonka määrittystä Cook (2017) toi esille. Myös Julkunen (2008) kirjottaa, että aktiivisen ikääntymisen rinnalla on onnistunut ja tuottava ikääntyminen. Nämä toteamukset vahvistavat tutkimustani siitä, että ennaltaehkäisevä ja yhteisöllistä toiminta on huomioitava palveluverkostossa. Ennaltaehkäisevää työtä kehittämällä voimonet ikääntyvät saada sisältöä päiviin viettämällä ne muiden parissa. Yhteisöllisyys on tärkeä osa palvelun tarvetta ja se tuli tuloksissa esille.

Tutkimuksen kautta kertyi palvelutarpeen arviointia ajatellen taustamateriaalia. Ilman taustatyötä ei olisi mahdollista todeta palvelun tarpeen olemassaoloa. Se on tärkeä tiedostaa tutkijana, sillä prosessi oli laaja ja pitkäkestoinen matka.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta käsittelen validiuden ja reliaabeliuden kannalta. Tutkimukselleni sain tutkimusluvan Jyväskylän kaupungilta, jonka allekirjoitti vanhuspalveluista vastaava palvelujohtaja. Tämä oli ehto sille, että tutkimusprosessi voitiin käynnistää. Toimeksiantajalla oli koko prosessin ajan vastaava ohjaaja työni seurannassa

ja se toi luotettavuutta työlleni. Tutkimusprosessiani seurattiin koko kahden ja puolen vuoden ajan.

Opinnäytetyöni tilaaja Jyväskylän kaupunki toivoi tutkimustyöstäni mahdollisimman laajaa näkökulmaa. Tähän toiveeseen toi luotettavuutta esitietoni aiheesta. Tämän sain toteutumaan aineisto- ja menetelmätriangulaation avulla. Triangulaatiolla tarkoitetaan erilaisten metodien, tutkijoiden, tiedonlähteiden tai teorioiden yhdistämistä tutkimuksessa (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 143–149). Triangulaatio on myös toimintasuunnitelma, jonka avulla tutkija kykenee ylittämään henkilökohtaiset ennakkoluulonsa, koska triangulaatiossa hän ei voi sitoutua vain yhteen näkökulmaan. Triangulaation avulla sain laajan näkökulman arkityölleni, vaikkakin se toi mukanaan haasteen pysyä asian ytimessä. Siksi rajasin työstäni pois työpajojen havainnoin tulokset. Rajauksen myötä pystyin syventymään paremmin tutkimukseni kohteen klubitalon kehittämisprosessiin. Rajausta tutkimukselle lisää luotettavuutta, sillä se tiivistä työtä eikä sallinut liian laajaa näkymää. Tämä rajausta ja kokonaisuuden arvio siitä, ettei laajenna liikaa aluetta toi tutkimukselle syvällisyyttä. On muistettava että, triangulaatio ei ole käsitteenä yksinkertainen ja siinä on oma problematiikka (Tuomi & Sarajärvi 2009, 142–143). Se oli kuitenkin tutkimusprosessissani tärkeä, sillä sain tutkimuksesta laajemmat tulokset kehittämiseen, mitä olisin saanut vain laadullisen haastattelun myötä.

Tutkimuksen luotettavuutta lisäsi se, että koin kehittämisprosessina olevani ennen kaikkea tutkija, en työntekijä prosessissa. Opinnäytetyön tilaaja on työnantajani ja varsinkin prosessin alussa oli tärkeä erottaa tutkijan ja työntekijän eri roolit. Vaikkakin työntekijän rooli toi minulle esiymmärrystä, joka mahdollisti tulkitsevaan tutkimuksen peruskäsitteitä (Kakkuri-Knuutila & Heinlahti 2006, 213.) Koin tutkijan roolin erittäin tärkeänä osana tätä työtä ja toin sen esille niin haastatteluista työstäessä kuin havainnointia tehdessä. Tästä syystä prosessissani olin tutkija enkä työntekijä, tämä asia oli tärkeää selvittää prosessissani myös opinnäytetyön tilaajalleni.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöni prosessi, joka sisälsi tutkimuksen tilaamisen, esitiedon hankinnan, haastattelurungon laatimisen, havainnoinnin tapahtumisen eri

paikoissa, tulosten analysoinnin sekä tutkimustulosten julkaisemisen, tuo luotettavuutta kokonaisuudelle. Tutkimus oli kokonaisuudessaan moninainen ja se, että jokainen siirto oli tarkkaan harkittu lisää tutkimuksen luotettavuutta.

Haastatteluiden aikana pidin tutkijana huolen siitä, että haastateltavien anonymisuus säilyisi koko prosessin ajan. Toisaalta kyseinen kehittämistyöni oli sellainen uuden hyvän kehittäminen, ettei haastateltavilla ollut sen suhteen varovaisuutta, vaikka anonymisuus ei olisi säilynyt. Haastateltavien perehtyminen aiheeseen oli niin syvää, että heidän näkemykset olivat tutkimusprosessini suola. Enemmäinkin tutkijana olisin voinut tuoda esille sen, että juuri nämä haastateltavat mahdollistivat uuden palvelumuodon kehittämisen. Kuitenkin säilytin anonymiteetin, jotta tutkimustulokset pysyivät laadultaan samanarvoisena. Koin tutkijana etuoikeuden saadessani haastatella asiaan perehtyneitä ammattitaitoisia henkilöitä. Ilman heidän esityötään, ei tutkimukselleni olisi ollut kysyntää. He ovat olleet mukana vahvistamassa uuden palvelumuodon kehittämistä Jyväskylään.

Validiudella tarkoitetaan tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoitus mitata (Hirsjärvi ym. 2005, 216–218). Sisällönanalyysi mahdollisti sen, että tutkimuksen haastatteluissa tuotiin esille se, mitä haettiin. On kuitenkin todettava, että syvä esitietoni tutkimusaiheeseen vaikutti siihen, että juuri minä tutkijana sain nämä tulokset. Ilman syvää esitietoa, olisi ollut mahdollisuus, ettei tutkimustuloksia olisi saatu kerättyä samoin, miten minä tutkijana ne sain selville.

Tutkimustuloksia olivat klubitalon tarpeen selvittäminen, keskeiset näkemykset sekä toiminnan käynnistäminen. Näiden kolmen eri näkemyksen kautta saatiin selville se, että palvelumuodolle oli tarvetta, uusia ajatusmalleja ja toimintatapoja oli löydettävä ja aikaa palvelumuodon suunnitteluun ja juurruttamiseen oli annettava.

6.3 Tutkimuksen eettisyys

Tätä tutkimusta tehdessä oli tärkeää muistaa etiikan merkitys tutkimusprosessissa, koska kyseessä on uuden palvelun kehittämiseen kohdentuva prosessi. Kuulan

(2015,119) mukaan eettisiä kysymyksiä voi liittyä tutkimuskohteen ja menetelmän valintaan, aineiston hankintaan, tieteellisen tiedon luotettavuuteen, tutkittavien kohteluun, tutkimustulosten vaikutuksiin tai tiedeyhteisön sisäisiin toimintaperiaatteisiin. Eettisyys on tärkeä osa tutkimustyötä, sillä se antaa monia eri pohdintoja tutkimusmatkalle kohti päämäärää. Mitä vapaamuotoisempia tiedonhankintakeinot ovat, sitä enemmän ne muistuttavat arkielämän vuorovaikutusta. Tutkijalla on kuitenkin institutionaalinen asema, jolloin väärin kohtelu tai vahingoittaminen saa aivan toisenlaisen merkityksen kuin arkielämän suhteissa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 125) Tutkijan on pysyttävä roolissaan ja otettava huomioon niin luotettavuuteen kuin eettisyyteen vaikuttavat asiat.

Tutkimuksen uskottavuus ja tutkijan eettiset ratkaisut kulkevat täysin yhdessä. Uskottavuus perustuu siihen, että tutkijat noudattavat hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvän tieteellisen käytännön tärkeitä pääpiirteitä on se, että tutkija toimii tasa-arvoisesti kaikkia tutkimukseen osallistuvia kohtaan, pitää huolen tutkimukseen osallistuvien anonyymiydestä sekä huolehtii tutkimusmateriaalin hävittämisen työn jälkeen. Kokonaisuudessaan tutkijan rooli on tärkeä osa koko prosessin eettistä näkökulmaa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131–132.)

7 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessi oli tutkijan roolissa avartava matka. Opinnäytetyöprosessi kesti kaksi ja puoli vuotta ja tuona aikana tutkijan työni oli läsnä koko ajan. Hain ja etsin tietoa aiheesta, kypsytin niitä mielessäni ja pidin ne mukanani koko prosessin ajan. Eskolan ja Suorannan (2000, 249) mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen tekoa ohjaan neuvon voi kiteyttää yhteen sanaan, eksplikointi. Se, että tutkija kertoo seikkaperäisesti tekemistään ratkaisuksista raportissaan. Tätä tein koko prosessin ajan, sillä halusin näyttää valinnoissani ja tekstissäni sen, että tämä on minun kehittämistyöni kaikkine persoonavivahduksineen. Hirsjärvi ym. (2006, 128–130) mukaan tutkimuksessa on

aina jokin tarkoitus ja se ohjaa tutkimuksen valintoja. Tutkimukseni tarkoitus oli selkeästi uuden palvelutarpeen selvittäminen ja sen toteuttaminen. Tähän tarkoitukseeni kohdistin opinnäytetyöprosessini kokonaisuudessaan.

Tutkimuskohteeni klubitalo on uusi palvelumuoto Jyväskylän kaupungissa. Klubitalon toiminta alkaa toukokuussa 2018 avajaisten merkeissä. Klubitoimintaan tulee työntekijöiksi kaksi päiväkeskusohjaajaa, joiden koulutuksen vaatimustaso on AMK- tutkinto. Tämä on mielestäni hyvä, sillä ohjaajien on osattava toimia itsenäisesti ja omata hyvät tiedonhakuun liittyvät taidot. Tähän AMK- tutkinto antaa hyvän valmiuden. Tutkimusprosessini aikana olen todennut että, sanana päiväkeskusohjaaja voi antaa väärän kuvan siitä, mitä työntekijöiden rooli pitää sisällään. Tampereella käytetty sosiaali-ohjaaja olisi lähempänä sitä, mitä työtä ohjaajat tekevät. Myöskin nimike koordinaattori toisi työntekijöiden työkuva paremmin esille. On vaarana, että etuliite ”päiväkeskus” herättää asiakkaissa ja kuulijoissa ajatuksia siitä, että klubitoiminta on perinteistä päiväkeskustoimintaa. Palveluita kehittäessä olisi tärkeää uudistaa kokonaisvaltaisesti koko kokonaisuutta. Uusi palvelu muotoilee vanhoja palveluita ja nimenomaan uuden edessä on hyvä uudistaa kokonaiskuvaa mahdollisimman laajasti.

Uuden palvelun suunnittelu ja toteuttaminen pitävät sisällään ajatuksen palveluiden muotoilusta. Muotoiluajattelulla tarkoitetaan innovaatiotoimintaa, käyttäjälähtöisyyttä, luovaa johtajuutta, arvoluontia, muutosjohtajuutta. Miettisen (2014, 22) mukaan muotoilu tarjoaa uutta osaamista julkiselle sektorille. Se on käyttäjälähtöisenä menetelmänä saamassa pysyvämpää jalansijaa yhteiskunnan kansalaislähtöisessä kehittämisessä. Klubitoiminnan toteuttaminen on pitänyt sisällään muotoiluajattelua. Tämä on tullut esille havainnoinnin ja haastatteluiden kautta.

Havainnoinnissa tämä ilmeni esimerkiksi Uuden Kankaan työntekijöiden työpajoissa. Henkilökunnalle visioitiin työpajoissa, että henkilökunnalta odotetaan uskallusta ajatella eri tavoin, heittäytyä ideoimaan sekä innostua oman työn kehittämiseen, hallinnollisten rajojen unohtamista, sitoutumista suunnitteluun sekä kykyä tehdä töitä

muuttuvassa ympäristössä (Heiskala ym. 2016.) Näiden aiheiden myötä ajatus innovointiin lähti ”lentoon” työpajojen aikana. Vaikkakin työpajoihin osallistuvat työntekijät ohjautuvat työskentelemään Klubitalon yhteydessä oleviin Piippuranta kokonaisuuden muihin palveluihin eikä tutkimukseen otettu mukaan työpajojen tuloksia. Antoi työpajojen sisältö tutkijalle hyvän näkökulman siihen, miten tärkeää on ajatella asioista uudella tavalla.

Haastatteluiden myötä palveluiden muotoilu tuli esille jo haastateltavien valikointivaiheessa. Kaikki haastateltavat ovat tehneet palveluiden kehittämistä jo aiemmin. He ovat olleet kukin mukana kehittämässä senioreille ja ikääntyneille jyvaskyläläisillä palvelumalleja niin julkisen kuin yksityisen palveluiden tuottajina sekä toimijoina. Esimerkiksi yksi haastateltavista toimi 11 vuotta erään yhdistyksen toiminnanjohtajana ja tuona aikana yhdistys loi uusia ennaltaehkäiseviä palveluita kaiken ikäisille jyvaskyläläisille. Haastateltavilla olikin laaja näkemys siitä mitä uudistaminen tarkoittaa.

Haastatteluiden myötä, klubitalo sai empiiristä pohjaa siihen, mitä uusi toiminta on. Se on ennen kaikkea osallistavaa, uuden ajan seniori- ikäisille kaupunkilaisille tuotettavaa palvelua, jossa jokainen osallistuja on mukana. Klubitoiminta on yhteisöllistä, yhdessä tekemistä uudella yhteisöllisellä kaupunkialueella. Se mahdollistaa uusien ajatusten ja toimintojen kokeiluun ja se antaa mahdollisuuden hyvien toimintatapojen jatkua. Se on linkki monien palveluiden välillä ja kannustaa tekemään asioita yli palvelurajojen. Klubitoiminta on meidän kaikkien toimintaa. Se antaa meille kaikille niin kulttuurillisia, liikunnallisia sekä yhteisöllisyyden kokemuksia. Tutkijana on ollut ilo olla osa tätä prosessia. Prosessi on avartanut maailmankuvaani ja opettanut sen, että unelmointi ja uusien asioiden kehittäminen voimaannuttavat jokaista, myös minua tutkijana.

Martin (2009, 90–91) kirjoittaa unelmista ja niiden määrittelemisestä siten, että päämäärän saavuttamiseksi on oltava aina suunnitelma ja päätös sen toteutuksesta. Toteutuksen määrittäminen auttaa meidät pääsemään maaliin saakka. Tutkijana noudatin tätä edellä kuvattua ohjetta.

Martela ja Jarenko (2017, 163–184) toteavat, että halu tehdä oma työnsä hyvin asuu ihmisessä syvällä. Koin tutkijana, että tämä prosessi oli minulle ennen kaikkea prosessi tehdä hyvää syvällistä kehittämistyötä, jonka prosessin pyörteissä olin nämä vuodet. Tein sitä, mikä minulle oli luontevaa, eli kehitin uutta. Se oli minulle sammumaton liekki ja näin se tulee olemaan jatkossakin siellä, missä työtäni teen.

7.1 Jatkotutkimusehdotukset

Olisi mielenkiintoista saada seuranta klubitalon toiminnan kehittymisestä seuraavien vuosien aikana. Klubi on uusi palvelumuoto Jyväskylässä uudella ja kehittyvällä alueella. Jatkokysymyksinä voisivat olla seuraavat: Kuinka palvelut lähtivät muotoutumaan? Miten asiakkaat löysivät klubin? Tuliko Klubitalosta osa Kankaan yhteisöllistä perhettä? Nämä edellä mainitut kysymykset antaisivat hedelmällistä tietoa siitä, miten palvelumuoto tuli osaksi palveluverkostoa.

8 LÄHTEET

Cook, R. 2017. CFP. The Three Stages of Retirement Go-go, Slow-go & No-go. Cascade Businessnews. Viitattu 20.3.2018. <http://cascadebusnews.com/three-stages-retirement-go-go-slow-go-no-go>.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2003 Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hakonen, S. 2008. Ikäideat ikäkäytäntöjen työkaluiksi. Teoksessa Suomi, A. & Hakonen, S. (toim.) 2008. Kuluerästä voimavaraksi-sosiokulttuurinen puheenvuoro ikääntymiskysymyksiin. Jyväskylä: PS-kustannus. 33-52.

Heiskala, A. & Teittinen, O. 2016. Uuden Kankaan työntekijöiden työpajat. Luentomateriaali: Jyväskylän kaupunki.

Hirsjärvi S, Remes, P & Sajavaara, P.2005. Tutki ja kirjoita. Gummerus: Jyväskylä.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hjerpe, R. 2013. Talkoot. Teoksessa: Taipale, I. (toim.)100 sosiaalista innovaatiota Suomesta. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 284–285.

Holappa, N. 2014. Living lab – käyttäjälähtöistä hyvinvointia Satakuntaan. Satakuntaliitto.

Hyvinvointi 2015 -ohjelma.2007. Sosiaalialan pitkän aikavälin tavoitteita. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja, ISSN 1236-2050. Viitattu 17.4.18 http://www.vlkunto.fi/linkit/Hyvinvointi_2015_-ohjelma.

Ikäinstituutti. 2018. Hyvät käytännöt. Luentomateriaali 11.4.18 Jyväskylä: Ikäinstituutti. Helsinki.

Ikätietoa. Ikääntyminen on yksilöllistä.2017. <http://www.vapaaehtoiseksi.fi/ikatietoa>. Viitattu 27.6.2017.

Innovointi-tutkimuksella etsitään eväitä julkisen sektorin uudistumiseen.2018. <https://www.sitra.fi/uutiset/inno-vointi-tutkimushankkeella-etsitaan-evaita-julkisen-sektorin-uudistumiseen/>. Haettu 2.4.2018.

Jaatinen, K. 2016. Luento 7.2.2016. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylä.

Julkunen, R. 2008. Ikä ideana ja tutkimuskohteena. Teoksessa Suomi, A. & Hakonen, S. (toim.) 2008. Kuluerästä voimavaraksi-sosiokulttuurinen puheenvuoro ikääntymiskysymyksiin. Jyväskylä: PS-kustannus. 18–22.

Julkunen, R. 2008. Ihmisen mittainen työ. Teoksessa Suomi, A. & Hakonen, S. (toim.) 2008. Kuluerästä voimavaraksi-sosiokulttuurinen puheenvuoro ikääntymiskysymyksiin. Jyväskylä: PS-kustannus. 55–82.

Jyväskylän kaupunki. 2015. Haettu 30.11.2015. <http://www.jyvaskyla.fi/sote/ikaantuvat/paivakeskukset>.

Jyväskylän kaupunki. 2017. Haettu 1.9.2017. <http://www.jyvaskyla.fi/sote/ikaantuvat/paivakeskukset>.

Jyväskylän kaupunki. 2018a. Haettu 12.4.2018. <http://www3.jkl.fi/blogit/kan-gasjyvaskyla>.

Jyväskylän kaupunki. 2018b. Haettu 20.4.2018. http://www.jkl.fi/strategia_ja_hankkeet/kaupunkistrategia.

Jäppinen, A. 2012. Onnistu yhdessä-Työyhteisön kehittämisen 10 avainta. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kaakkuri-Knuutila, M-L & Heinlahti, K.2006. Mitä on tutkimus? Argumentaatio ja tieteenfilosofia.Helsinki: Gaudeamus.

Kankaan asukasyhdistys 2018. Haettu 20.4.2018. <http://www.asunkankaalla.fi/>.

Kilpi, E.2017. Itseohjaavuus on vuorovaikutusta. Teoksessa Martela, F & Jarenko, K (toim.) Itseohjautuvuus. Miten organisoitua tulevaisuudessa. Helsinki: Alma Talent. 111–122.

Koivula, A.2013. Ehkäisevä vanhustyö sosiaalitaloudellisen arvioinnin näkökulmasta. Licensiaattitutkimus. Tampere: Tampereen yliopisto.

Kuula, A.2015. Tutkimusetiikka- Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Ksks2020.2018. Miksi Uudistetaan. Viitattu 27.3.2018 <http://www.ks2020.fi/miksi-uudistetaan>.

L 28.12.2012/980. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 204.2018. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120980>.

Lichtman, M. 2006. Qualitative research in education. A user's guide Thousands Oaks, CA: Sage Publications Inc.

Martela, F, Jarenko, K.2017. Draivi. Voiko sisäistä motivaatiota johtaa? Helsinki: Alma Talent.

Martin, L. 2009. The power of a promise. I universe. Bloomington. USA

Miettinen, S. 2014. Muotoiluajattelu. Tampere: Teknologiateollisuus.

Mäkelä, T. Luento 7.2.2016. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Niiranen, V, Joensuu, M, Lammintakanen, J & Kerkkänen, M. 2015. Johtajana muutoksessa. Helsinki: Kuntaliitto.

Patton, M. Q. 2002. Qualitative Research and Evaluation Methods. Thousand Oaks, CA: Sage Publications Inc.

Pirkanmaan Senioripalvelut Oy 2016. Haettu 1.3.2016. <https://www.pirkanmaansenioripalvelut.fi/>.

Räisänen, P, Anttila, A-H & Melin, H. 2005. Tutkimus menetelmien pyörteissä. Sosiaalitutkimuksen lähtökohdat ja valinnat. Jyväskylä: PS-kustannus.

Silverman, D. 2002. Doing Qualitative Research. A Practical Handbook. London: Sage Publications Inc.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2017. Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019. Julkaisuja 2017:6. 10–14

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2018a. Laatu ja kehittäminen. Haettu 18.4.2018. <http://stm.fi/ikaantyneiden-palvelut/laatu-kehittaminen>.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2018b. Iäkkäiden palvelut. Haettu 30.4.2018. <http://stm.fi/iakkaiden-palvelut>.

Sotala, K. 2009. Kehittyvä ihmiskunta. Helsinki: Hakapaino.

Tampereen kaupunkilähetys ry. 2016. Haettu. 1.3.2016. <https://tamperecitymission.fi/>

Tampereen lähitorit. <http://stm.fi/ikaantyneiden-palvelut/laatu-kehittaminen>. Haettu 3.4.2016. <https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/yhteystiedot-ja-asiointi/alueelliset-palvelut/>.

Tampereen lähitorit. 2018. Haettu 12.4.2018. <https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/yhteystiedot-ja-asiointi/alueelliset-palvelut/>.

Teittinen, O. 2015. Kankaan Benchmarking. Luentomateriaali. Tutkimus- ja kehittämiskeskus GeroCenter. Jyväskylä

Tilastokeskus. 2016. Tilastollinen tiedonkeruu -verkko-oppimateriaali Havainnointi. Haettu 28.3.2016. <https://tilastokeskus.fi/virsta/tkeruu/03/01/>.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi: Jyväskylä.

Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. Talentum: Hämeenlinna.

Turkki, T. 2013. Pidempien elinkaarien yhteiskunta. Artikkelit. Sitra. Haettu 2.4.2018. <https://www.sitra.fi/artikkelit/pidempien-elinkaarien-yhteiskunta/>.

LIITTEET

Liite 1 Haastattelukysymykset

Taustakysymykset

1. Nimi, asema, sukupuoli, ikä, koulutus, työvuodet tällä alalla, tutkimuksen aihealueeseen kuuluva/kuulunut työtehtävä

Klubitoiminnan käynnistämiseen liittyvät kysymykset

1. Miten kuvaat ennaltaehkäisevän työn tilaa tällä hetkellä Jyväskylässä?
2. Minkälaisena näet tulevaisuuden palvelut?
 - a. tavoiteltava näkökulma
 - b. ”reaalitodellisuus” eli esteet/haasteet tavoiteltavan tilanteen saavuttamiseksi
 - c. talousnäkökulma, talouden asettamat haasteet/mahdollisuudet
3. Miten klubitalotoiminta tulisi mielestäsi käynnistää Kankaan alueella?

Klubitoiminnan juurruttaminen

1. Miten Piippuranta-konsepti mahdollistaa klubitalotoiminnan vakiintumisen?
2. Vertaisohjaajatoiminta.
 - a. Mikä on sen merkitys toiminnan juurruttamiselle?
 - b. Mikä on sen merkitys toiminnan käynnistyttyä?
3. Klubitoiminnan työntekijä
 - a. Mikä on hänen roolinsa juurruttamisessa?
 - b. Mikä on hänen roolinsa toiminnan käynnistyttyä?
 - c. Millainen on mielestäsi ihanteellinen työntekijä klubitoiminnassa?

Vapaa sana

1. Jäikö jotain tutkimusaiheeseen liittyvää asiaa/ajatusta sanomatta?

Liite 2 Sisällönanalyysin muodostuminen

Taulukko 2 Haastatteluiden keskeiset ilmaukset

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus
”Toivoisin, että ennaltaehkäisevään työhön panostettaisiin. Myös kulttuuri, liikunta siellä olis ikääntyneille, et pystytään asumaan mahdollisimman pitkään kotona”.	Ennaltaehkäisevän työn tarve, jotta kotona voitaisiin asua mahdollisimman pitkään.
Kysymys, on se sitte mitä tahansa. On se jumpkaa tai käsin tehtävää tai ihan mitä vaan ni sieltä tulee ne onnistumisen kokemukset”.	Onnistumisen kokemus yksilötasolla saa asiakkaan jäämään palveluihin.
”Klubi-toiminnan työntekijöiden rooli siinä juurruttamisessa on erittäin tärkeää. Heidän pitää olla valveutuneita ottamaan näitä vertaisohjaajia vastaan hyvin laajalta sektorilta ja heidän pitää osata markkinoida sitä toimintaa, luoda tilaa heille, mutta sitte pitää luoda tämmöset voi sanoo vaikka vapaaehtoisille tämmöset omat säännöt ja ohjeistukset, miten siellä toimitaan ja minkälaisia asioita tehdään ja ei kuulu heille”.	Klubi- toiminnan työntekijöiden rooli tärkeä palvelun juurruttamisessa. Avoin asenne tärkeää.
”Niitten toiminnalle on hyvin suuret odotukset nyt sitten, että he pääsevät tekemään sitä työtä etukäteen sinne valmistelemaan sitä pohjaa oman esimiehensä kanssa ni se ois se tärkeä asia, että ei tulis sitä monen kuukauden odotus- ja etsikkoaikaa siihen nyt, että päästään heti jollain tavalla liikenteeseen, kun saadaan muuttolupa.”	Klubi- toimintaan liittyvät odotukset. Suunnitteluun ja juurruttamiseen on annettava aikaa palvelun valmistelijoille.
”Taitaapa olla talous siellä nyt edessä ja sitte, mitä soten tuominen tuo tullessaan sit, että miten siellä arvostetaan päiväkeskustyötä ja tämmöst ennaltaehkäisevää työtä ni on vielä vähän kysymysmerkki.”	Talouden näkymä tulevaisuudessa mietityttää. Mikä rooli ennaltaehkäisevällä työllä on tulevaisuudessa.
”Klubi- toiminta siellä Kankaan alueella pitäis olla tämmönen monitoimijuuden periaatteella, et sinne pitäis nytte jo tässä vaiheessa niitä yhteistyöverkostoja luotua mahdollisimman paljon elikkä alottaa se yhteistyöverkostojen kokoontuminen, kutsuminen, tutustuminen ja sitä kautta sitte se, että päästään siihen klubi- toimintaan pikku hiljaa.”	Klubi-toimintaan liittyvät odotukset palvelun käynnistämisvaiheessa ja sen onnistumisessa. Verkostoituminen tärkeää.

<p>”Meillä on ikääntyneitä, jotka ovat todella huippuosaaajia ja saada ne yhteistyöhön sinne toimimaan sitten.”</p>	<p>Vertaisohjaamisen mahdollistamisessa on tärkeää ottaa mukaan olemassa olevat osajat.</p>
<p>”Vertaisohjaamisen kautta se ohjaaja itse saa siitä tämmösen tilanteen, et se kokee itsensä tärkeäksi ja on hänellä jotain tekemistä ja saa semmosia onnistumisen kokemuksia, mutta myös sitten nää ryhmäläiset nii saa sitä kautta hyvin paljon sitä tekemistä ja ystävyyttä ja sosiaalisia kontakteja.”</p>	<p>Klubi- toimintaan liittyvät odotukset vertaisohjaamista ajatellen. Vertaisohjaamiselle on annettava mahdollisuus.</p>
<p>”Joten tää mun käsitykseni tästä ennaltaehkäisevästä työstä on paljon hatarampi tästä ennaltaehkäisevästä verrattuna moneen muuhun, mutta mä kuvittelisin, että se on kuitenkin aika hyvää siinä mielessä. Sen tiedon mukaan, mitä mulla on niin mä nyt aattelisin, että se on aika hyvällä mallilla. Toki varmaan enemmänkin vois olla, mutta ei varmasti oo, jos aatellaan maanlaajuisesti niin ollenkaan huonommalla tasolla kuiteskaan”.</p>	<p>Ennaltaehkäisevän työn nykytilanne. Ennaltaehkäisevää työtä on jo nyt olemassa Jyväskylässä-</p>
<p>”No kun jos aatellaan näitä nykyisiä strategioita elikkä taa kotona asuminen ja itsenäisen selviäminen mahdollisimman pitkään niin kyllähän se siitä näkökulmasta ovat erittäin tärkeitä tää ennaltaehkäisevä työ. Laitospaikkoja vähennetään, ympärivuorokautisen asumisen paikkoja, jos ei nyt vähennetä niin tarkoitus on, ettei ainakaan lisätäkkään. Eli se kotona selviäminen ja toimintakyvyn säilyminenhan on äärimmäisen tärkeitä.”</p>	<p>Ennaltaehkäisevän työn tarve. Kotona asumista tuetaan ja laitospaikkoja vähennetään tulevaisuudessa. Tukea tähän löydettävä.</p>
<p>”Mutta että varmaan sille vielä enemmän määrin on tarvetta justiin tämmöselle liikunnalliselle palveluille.”</p>	<p>Liikunnan lisääminen on aina hyväksi ikääntyneille.</p>
<p>”Yks, mistä mä oon innostunut, mistä on puhuttu tästä virtuaalisesta päiväkeskustoitinnasta. Mitä on sitten sinne aateltu niin se on musta aika kiva ajatuksena kanssa. Ja sitähan. Sitä voisi laajentaa suuremmaksi. Ei pelkästään sitä virtuaalista päiväkeskustoitintaa, vaan myöskin sitä virtuaalista iltatoimintaa esimerkiksi.”</p>	<p>Virtuaalinen päivätoiminta ja teknologian hyödyntäminen on osa uusia palveluja tulevaisuudessa.</p>
<p>”Yksityisellä puolellahan vastaavan näköstä toimintaahan on jo aloteltu. Mutta että kylähän se mahdollistaa, että me saadaan luotua semmonen toimintamalli, jota sitten pystytään levittämään näihin muihin omiin</p>	<p>Klubi-toiminnan tarve julkisella puolella. Klubi-toiminnan ideaa jalkautetaan muualle.</p>

yksiköihin. Mä luulen, että tää klubitoiminta tulee olemaan semmonen lisääntyvä sille ja sitä kautta myöskin sitten lisääntyvä toimintamalli.”	
”Silloinhan justiin, kun joku toinen näkee että jaa. Täähän onkin kiva ja että tämmöstähän tarvittas muuallakin, että minäpä puhun sille, joka asuu tuolla, että oisko siellä mitään tiloja, mihin hän vois järjestää. Sitä kauttahan se toimintamalli leviää muualle ja se innostus tarttuu niihin muihin mukana oleviin.”	Onnistumisen kokemus yksilötasolla saa asiakkaan jäämään palveluihin ja pyytämään kaveria mukaan myöskin.
”Sehän on vähän sama kun jossain kehittämisessä, että me ollaan näin hyviä. Ja sitten, kun se lopetetaan siihen niin tulokset lähtee heti laskemaan. Ei voi tuudittautua siihen, että no nyt meillä pyörii hienosti ja nyt on näin paljon. Koko ajanhan sitä aktiivisuutta on oltava ja haettava sitä uutta ja uusia kiinnostuneita, että saadaan sitä väkeä enemmän mukaan. Ei voi jässähtää paikalleen. Nythän tämä tässä pyörii, että nyt oon työni tehnyt. Ei se niin mee.”	Toiminnan uudistaminen säännöllisesti. Hyvätkin toimintamallit tarvitsevat uudistusta säännöllisesti.
”Ehkä tästä tullu semmonen tietyllä tapaa ehkä ylioptimistinen ajatus. Ei se välttämättä helppoo. Se tietysti pelottaa aina välillä, että vaikka pyritään kaikkemme tekemään ja luomaan niitä verkostoja ja saamaan sitä ihmisiä sinne ja kiinnostumaan. Tottakai sitten mieleen tulee sekin, että no entäs, jos ei kukaan haluakkaan tulla tänne. Kyllähän semmonen paikko siellä on olemassa.”	Epävarmuus toiminnan jatkuvuudesta. Miten verkostot löytyvät ja miten niitä saadaan ylläpidettyä.
”Jotenkin mulla on kyllä kuitenkin pohjimiltaan semmonen. Tilat on hyvät ja saadaan se muutama kiinnostunut innokas avainhenkilö niin kyllä se siitä lähtee leviämään. Mä uskon siihen”	Klubi- toiminnan tarve. Aavainosaajien löytäminen tärkeää.
”Elikkä täälläkin tehdään paljon asioita, jotka ennaltaehkäisevät, mutta se ei oo välttämättä tietoista. Järjestöt tekevät sitä ihan toisella nimikkeellä esimerkiksi seniorijärjestöt ja monet muutkin ja se on ennaltaehkäisevää työtä kuitenkin suurilta osin. Mutta jotta me mennään ihan siihen, että mitä ennaltaehkäisevä semmonen tarkoituksellinen työ on vanhuspalveluissa niin sitä minun mielestä täällä tehdään älyttömän vähän.”	Klubi-toiminnan tarve järjestöjen yhteistyökumppanina tärkeää.

<p>”Ensinnäkin mä jakasin vielä semmoseen ennaltaehkäisevän työn kahteen osaan. Eli esimerkiksi, jos puhutaan vanhusten kotipalvelusta niin mitä siellä voi olla sellasia asioita, mitkä ennaltaehkäisevät sen asiakkaan tilan huononemisen ja ehkä jopa johtaa sitten sen tilan ja toimintakyvyn paranemiseen. Sehän pitää olla pitkälti ammatillista toimintaa käsittääkseni. Mutta sitten on se toinen puoli, jossa vois olla asioita, jotka edesauttavat ja houkuttelee ihmisiä elämään terveellisemmin, osallistumaan, olemaan osallisena erilaisissa asioissa. On avoimia ovia, matalat kynnykset ihmisille, jotka ovat eläköityneet. Siinäkin vaiheessa tai viimeistään sitten, kun rupee tulemaan jotakin ongelmia niin osaavat lähteä ja pääsevät hyvästi mukaan. Silloin siitä ei välttämättä tarvitse ees puhua, että se on ennaltaehkäisevää toimintaa, vaan toimintaa, joka antaa ihmiselle ennaltaehkäistä oma tilansa. On hyvin sanottu.”</p>	<p>Ennaltaehkäisevää työtä on kahdenlaista, toinen ennaltaehkäisee ja toinen on toimintaa joka antaa mahdollisuuden ennaltaehkäistä omaa toimintakykyä. Itsestä lähtevää toimintaa.</p>
<p>”Kaikkein suurin ongelma tänä päivänä on eri hallintokuntien. Onko tämä oikea ilmasu, mutta esimerkiksi vanhuspalveluiden, terveyspalveluiden, sosiaalipalveluiden, liikuntapalveluiden tämä että kaikki tekee omaa toimintaansa. Ei oo tämmöstä yhteistä tekemistä, yhteisen tekemisen mallia, yhdessä tekemisen mallia ja silloin se jää tekemättä.</p>	<p>Pirstaleinen kokonaisuus, ei ole yhdessä tekemistä. Yli hallintorajojen tehtävää yhteistyötä lisättävä.</p>
<p>”Mä olin ihastunu siihen Järvenpään malliin- Se kuullosti hyvältä. Siinä haettiin sellaisia asioita, jotka pitäs. Ihminen pitäs ottaa kokonaisvaltaisesti huomioon. Toimia niin, että hän pääsee paremmin mukaan myöskin itte siihen hommaan. Ei niin, että pakotetaan, vaan että ihminen saa mahdollisuuden ja polun siihen, että hän ittekin voi vaikuttaa asioihin.”</p>	<p>Itseohjautuminen, mahdollisuus vaikuttaa itse palveluihin mitä tarvitsee.</p>
<p>”Sen pitäs olla just sellasta toimintaa, joka ei oo pelkästään sen talon asukkaille, vaan sen lähiympäristön ikääntyville ihmisille. He osallistuvat siihen tekemiseen ja toiminnan pyörittämiseen ja saavat siitä ittekin”</p>	<p>Avoin palvelu lähiympäristössä oleville, onnistumiset ja yhteisöllisyys tuovat uusia asiakkaita mukaan toimintaan.</p>
<p>”Kyllä ja hyvähän sitä on kehittää kaikkee. Kyllähän palveluja pitää kehittää, että mahdollisimman moni niitä löytäs.”</p>	<p>Palveluiden kehittäminen säännöllisesti tärkeää.</p>

<p>”Nyt nää seniorijärjestöt ja muut niin seilla käy paljon ihmisiä. Se on hyvää toimintaa. Se tekee äärettömän paljon hyvää. Mutta ei sinne pääse tulemaan eikä siellä käy ne ihmiset, jotka ovat mökkeröityneet, koska jos on semmonen alikierre päässy vauhtiin niin se hyvin nopeesti lähtee esimerkiksi, kun on jäänyt yksin tai jää eläkkeelle ja tulee terveydellisiä ongelmia. Jää yksin. Aviopuoliso kuolee tai on tämmöstä. Nää on aika hankalia tilanteita. Sitten kun oot yksin niin hyvin äkkiä se alikierre lähtee. Ja heidät pitäis saaha tähän mukaan.”</p>	<p>Klubi-toiminnan tarve yksinäisille. On löydettävä nekin jotka eivät itse osaa hakeutua palveluiden piiriin.</p>
<p>”Oma visio on se, että on se henkilökunta jossakin, joka toimii ja sitten joku, mille nää vapaaehtoiset sitten alkaa ja miten heitä koostaa. Puhtaasti vapaaehtoisista. Ihmiset, joilla on tätä kiinnostusta ja annettavaa. Sillee on halu antaa just tämmöiseen yhteisölliseen toimintaan, harrastustoimintaan ja muihin tämmöisiin asioihin.”</p>	<p>Vapaaehtoisten vertaisohjaajien organisointi ja johtaminen tärkeää uuden palvelun kehittämisessä. Vertaisohjaajat tuovat toimintaa.</p>
<p>”Siis tuolla se saattas olla niin, että ne osuuskunnan jäsenet ovat näitä vapaaehtoisia tai sitten, että ne ovat niitä asiakkaita, jotka täällä käyvät. Kaikkein mieluummin niin, että se koostuis sieltä. Eli kansalaiset ja nämä ikään kun että varttuneet ihmiset muodostais sen osuuskunnan ja maksaa pienen osuusmaksun.”</p>	<p>Talouden huomioiminen toiminnan suunnittelussa. Asiakasmaksujen kokonaisarviointi tärkeä osa palvelun kehittämistä.</p>
<p>Pitäis luoda puitteita ja tilanteita, jotka mahdollistavat tämmösen ryhmien syntymisen. Ja kyllähän se varmaan, kun syntyy niitä ryhmiä niin kyllä jonkinäköistä ammatillista. Se ei tarte olla välttämättä vanhushoidon ammatillista, mutta tämmöstä ryhmäytymisen ammattilaisen tukee siinä.”</p>	<p>Ammattilaisten antava tuki ryhmien muodostumiseen tärkeää.</p>
<p>”Sehän voi olla joko siis päätoiminen työntekijä taikka sitten se voi olla osa-aikainen työntekijä. Mutta se että hänellä on se työtausta ja myöskin ehkä opiskelutausta, että hän osaa sen homman.”</p>	<p>Klubi-toiminnan työntekijöiden monipuolinen osaaminen tärkeää palvelun juurruttamisessa.</p>
<p>”Tää on tämmösenä toimintona ihan uus Jyväskylässä ainakin niin sitä suuremmalla määrin antaa ihmisille mahdollisuus luovaan suunnitteluun ilman mistään tulevia ehdottomia rajoja. Se porukka joka sitä tekee niin lähtee tekemään.”</p>	<p>Klubi-toiminnan käynnistävän työryhmän vapaus tehdä uutta palvelua mahdollistaa palvelun kehittämisen.</p>

<p>"Versova- hankkeessa taas ja silloin, kun järjestettiin niitä semmoisia innostamispäiviä ja kaiken kaikkiaan niin kyllä se päiväkeskusten vapaaehtoistoiminta niin se oli pitkä prosessi"</p>	<p>Vapaaehtoistyön aktivointiin tehty paljon töitä päiväkeskuksissa.</p>
<p>"Kyllä mun mielestä tämä malli ja tää, että on eri puolilla kaupunkia päiväkeskuksia niin mun mielestä se on hyvää ennaltaehkäisevää työtä ja sitten niin varmaan niitä tuloksia, mitä silloin kauan sitten olivat ne ennaltaehkäisevät kotikäynnit ja ylipäänsä ymmärrys tästä, että näin pitää toimia ja ennakoita."</p>	<p>Ennaltaehkäisevän työn merkitys ja sen eteen tehtävä työ näkyväksi.</p>
<p>"Kyllähän sen näkee sieltä, kun ne vanhat ihmiset sanovat, että elämä on niin mukavaa, että ei viiti kuollakkaan. Mä ihan oikeesti oon sitä mieltä, että nuo on vaikuttanut eliniän pidentymiseen siinä, että vaikka liikunnan merkitys". Ei varmasti kotona asuvat liiku neljäkymmentäviittä minuuttia tuolijumppaa joka päivä"</p>	<p>Ohjatun liikunnan merkitys on merkittävä asia ikääntyvän ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.</p>
<p>"Mutta tietenkin niin nyt nää eläkejärjestöt haluavat nostaa profiilia siinä, että ei unohdeta sitä työtä, mitä niissä tehdään. Kuitenkin nyt selkeesti se on sellasta kansalaistoimintamuotoista ja vaparin toiminta taas semmosta organisoitua vapaaehtoistoimintaa:"</p>	<p>Eläkejärjestöjen tekemä pohja näkyväksi palveluita kehittäessä.</p>
<p>"Mun mielestä tää on ihan hyvässä mallissa jo nyt. Mutta kyllähän tietenkin ne mittarit, että kuinka paljon tulee lisää. Ihmiset elävät pisempään ka tähän palvelujen piiriin on tulossa valtavasti ihmisissä."</p>	<p>Lisääntyvä palveluntarve tulevaisuudessa ikääntyneiden määrän lisääntyessä.</p>
<p>"Mä aina sanon, että semmonen vanha sanonta, että näemme maailmasta vain sen, minkä oma lamppu valaisee."</p>	<p>Ajatusmaailman avartaminen yli omien tutujen asioiden yli tärkeää.</p>
<p>"Ehkä justiin tässä vaiheessa, kun ihmiset ovat vielä toimintakykyisempiä niin ja jos puhutaan ehkäisevästä toiminnasta niin se on kohtuullisesti, mutta sitten siellä loppupäässä menee huonommaksi":</p>	<p>Ei ikävaiheiden tunnistaminen tärkeää, jotta palvelut kohdistuvat eri ikävaiheisiin eri tavoin.</p>
<p>"Se Kankaan ajatusmaailma on se, että se on semmonen mahdollisimman yhteisöllinen ja vähän semmonen kylämäinen."</p>	<p>Kankaan alueen toimintakulttuurin hyödyntäminen uutta palvelua kehittäessä tärkeää.</p>
<p>"Minun mielestä niissä Klubitaloissa on niin just se yhteisöllinen sisältö siinä mielessä, että siellä on sääntöjä, yhdessä kirjoitettuja</p>	<p>Yksilön onnistuminen ja omien voimavarojen löytäminen.</p>

sääntöjä ja tehtävien jakoa ja tälle voima- varoista lähtien, että mitä sinä haluaisit, mitä sinä osaat jo ja mitä sinä haluat oppia”	
”Tää tiedottaminen, oikeitten osuvien löy- tyminen ja puhuminen. Mä ite oon nyt niin älyttömän innostunut ja lukenut sitä Varte- lan valonöörejä ja se, että siinä se pohtii niitä ihmisen perustarpeita. Jotenkin mä oon kyllä nyt siinä uskossa uskoon tullu, että li neljä niitä perustarpeita: Vapaaehtoi- suus, hyvän tekeminen, kyvykkyys ja lähei- syys. Kyllä mä tämän kautta jotenkin tam- mosen kautta lähtisin sitä rakentamaan.”	Klubi-toiminnan perusajatukset toiminnalle tuovat palvelulle pohjan.
”Mun mielestä ainakin nyt tästä vapaaeh- toistoiminnan ja kansalaistoiminnan näkö- kulmasta, että siellä olis kaiken aikaa myös ammattilaisia paikalla ja sitten niin sitä kautta varmaan näitä. Ammattilaisten val- mennus se työyhteisön valmennus siitä, että mitä tarkoittaa, että sinne tulee ulko- puolisia ihmisiä ja hyväksyä se yhteinen ta- voite, vaikka on erilaisia tekijöitä.”	Uuden palvelukulttuurin hyväksyminen koko Piippurannan palvelukokonaisuudessa
”Aika on kypsä kokeilla uudenlaisia ja toi- saalta aikamoinen paine kokeilla jotakin uutta”	Valtakunnallisesti on uusi aikakausi tulossa eri palvelusektoreille.
”Muissa Pohjoismaissa niin on sellaista ver- taistoimintaa, mitä voisi sanoa kansalaistoi- minnaksi tai kansalaislähtöiseksi. Eli että vertaisryhmiä vois nopeasti käynnistää vaikka määräaikaisia ihan erilaisiin elämän- tilanteisiin”.	Ei ikävaiheiden ja elämäntilanteiden tunnis- taminen
”Eli mahdollisesti niin Piippurannassa vois olla tätä tämmöstä kansalaistoimintamu- toista vertaistukea.”	Vapaaehtoistoiminnan mahdollistaminen kansalaistoimintana
”Toiminnan juurruttamiselle se vois olla just, että sitä kautta saatas sen vertaistoi- minnan avulla kerrottua jo varhaisessa vai- heessa niille ihmisille, että tämmönen paikka on olemassa ja sitten se vois juurtua- kin. Niistä vois tulla myös toimijoita sinne.”	Klubi-toiminnan juurruttamiseen liittyvä avoin ja varhaisessa vaiheessa oleva tiedot- taminen eri ikäryhmille tärkeää.
”Käynnistäjäkoulutukset ois varmaan niitä juurruttamiseen liittyviä juttuja. Mun mie- lestä olis kyllä tosi mielenkiintoista täällä, jos kokeiltais sitä vertaisryhmän käynnistä- jäkoulutusta ja olis vapaaehtoisia ryhmän- käynnistäjiä.” Meillä ei sitä Suomessa ole mutta täällä sitä voisi kokeilla.”	Uusien palvelumallien kehittäminen ja juur- ruttaminen tärkeää. Kokeilukulttuuri mah- dollistaisi uusia kokeiluja uuteen palveluun.

<p>"Siinä yhdessä palaverissa siellä Kankaalla kerran muistaakseni jouduin puolustelemaan sitä, että ei niitä vapaaehtoisia kuitenkaan saa. Semmonen mun mielestä kannattas ainakin luopua. Kyllä kuitenkin koko ajan on ihmisiä, jotka haluaa tehdä, mutta se, että miten niitä sitten johdetaan ja minäkalaisia mahdollisuuksia annetaan. Ei voi käyttää. Se on kyllä. Ei me voi määrätä että tulkaa tekemään koska se täytyy. Nyt mä oon jo pari kertaa kokeillut vapaaehtoisten kohalla sellasta, että kerro, millaisia tavoitteita sulla on lyhyellä aikavälillä ja pitkällä aikavälillä."</p>	<p>Vapaaehtoisten johtaminen ja ohjaaminen tärkeää jotta vapaaehtoiset saavat tukea toimintaansa</p>
<p>"Varmaan sillä lailla Jyväskylässä on suhteellisen hyvä tilanne, että meillä on pysytty päiväkeskukset säilyttämään toistaiseksi ja niitä on useita eri puolilla kaupunkia."</p>	<p>Ennaltaehkäisevän työn tilanne tällä hetkellä suhteellisen hyvä, hyvää on ylläpidettävä.</p>
<p>"Jyväskylässä on kuitenkin muutki toimialat heränny siihen, että heilläkin on tietyllä lailla oma osansa siinä ja heki voi tehdä sille asialle jotain. Jos ajatellaan sote-uudistusta niin ennaltaehkäisevät palvelut on ne, jotka tulevat jäämään kunnille. On toisaalta senki kannalta hyvä, että sitä työtä on lähetetty tekemään jo nyt."</p>	<p>Muuttuva aikakausi on menossa, uusia toimijoita syntyy tarpeen mukaan.</p>
<p>"Ollaan semmosessa tietynlaisessa välitilassa. Mutta toivon, että nähdään se ennaltaehkäisyn merkitys kuitenkin siinä. Sitten, jos tilanne pääsee liian huonoksi, heikoksi, on se sitten ikäihmisen mieliala tai se fyysinen kunto niin sitten sitä on korjaavilla toimenpiteillä hirveen hankalaa ja kallista lähtee sitä työtä tekemään, että siellä kodissa edelleen pärjättäis."</p>	<p>Ennaltaehkäisevän työn merkitys korostuu nykypäivänä uudistuvassa maailmassa.</p>
<p>"Kyllä se monesti silloin, kun lähetään puhuu ennaltaehkäisevistä palveluista ja näistä niin sen ihmisen ittensä motivaatio on hirveen isossa roolissa siinä. Kyllähän me voidaan tarjota ja järjestää vaikka mitä, mutta jos ihminen ite on sitä mieltä, että nyt hän ei enää pärjää niin se on sitten tosi haasteellinen tilanne."</p>	<p>Ihmisen omatoimisuus ja asenne ratkaisevat paljon siinä mitä pystyy tekemään ja mitä ei</p>
<p>"Ei lähettäis liian tarkkaan lokeroimaan, että tää on nyt tämmöistä, että hyvin sille ikäihmistä kuunnellen ja erilaisille ideoille ja ajatuksille avoimena."</p>	<p>Klubi-toiminnan käynnistämisessä oltava avointa kehittämistä.</p>

<p>"Kankaalla koko sillä alueella puhutaan paljon siitä yhteisöllisyydestä ja siellä on kuitenkin syntynyt sinne koko alueella jo asukasyhdistys. Ovat käynnistäneet tämmösen, ettei joka talolla ole omaa hiekkalaatikkoa ja keinua, vaan että tämmöisiä isompia piha-alueita, mitkä ovat kaikkien alueella olevien asukkaiden ja muitten jyvaskyläläisten vapaassa käytössä."</p>	<p>Yhteisöllinen asuinalue Kangas jossa Klubi sijaitsee luo hyvän ympäristön uuden palvelun kehittämiseen.</p>
<p>"Tässä suunnittelun varrella monesti todettu, että se tän hetkinen haaste, kun ollaan ensimmäisten joukossa menossa sinne ja alueella ei vielä paljon ihmisiä asu niin se, että ottaa siihen muita mukaan tarvittaessa sitten alkuun."</p>	<p>Kasvava alue Kangas, jossa ei vielä kovin paljoa ihmisiä asu tuo oman haasteensa palvelun kehittämiseen.</p>
<p>"Se että kuinka paljon siellä jo nyt tapahtuu ja siinä vanhalla paperitehtaalla on monenlaista ohjelmaa. Se että, kun päästään mukaan sitten, kun meillä siellä talo on pystyssä niin se, että me ei olla yksin sen oman talon ja yksikön kanssa, vaan että siellä on valtava määrä toimijoita."</p>	<p>Klubin on tärkeä lähteä mukaan Kankaan jo olemassa oleviin yhteisöihin ja tapahtumiin.</p>
<p>"No kyllä mä itse toivoisin hirveesti, että kun siinä on se luova kampus ja se siinä vieressä, että oppilaitosyhteistyötä tulisi."</p>	<p>Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa yli rajojen tärkeää.</p>
<p>"Ja sitten toisaalta se, että miten sen prosenttikulttuurin kautta pystytään sitten tuomaan siihen taloon kaikille yhteistä eksterää."</p>	<p>Prosenttikulttuurin hyödyntäminen tärkeää palvelun kehittämisessä tärkeää.</p>
<p>"No kylhän sitä toivos, että kun yks innostuu niin se kertoo tutuille ja se kertoo seuraavalle tutulle."</p>	<p>Yksilökohtainen onnistumisen kokemus tuo uusia asiakkaita</p>
<p>"Ehkä varmaan erilaiset kulttuuriin liittyvät taide, kirjallisuus, tämmösiä. Hyvinkin pienellä loppujen lopuksi voi järjestää erilaista ryhmätoimintaa."</p>	<p>Perusajatus ryhmätoiminnassa, pienillä si-oilla voi saada suurta aikaan.</p>
<p>"Se on se, kuka järjestää sen tilan ja on tukena siinä ja näin. Mutta että ne varsinaiset toiminnan tekijät ois sitten ennemmin ikä ihmiset itse tai alueen asukkaat itse."</p>	<p>Klubi-toiminnan työntekijöiden merkitys palveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa tärkeä osa kokonaisuutta.</p>
<p>"No siinä nyt toivottavasti pikkuhiljaa kerääntyy verkostoja ja näin niin niitten ylläpitämistä. Tavallaan, että saadaan laajemmin sitten ehkä vielä toimijoita mukaan ja semmonen koordinaattori sitten ois sinne linkki eri tahojen välillä."</p>	<p>Klubi-toiminnan työntekijöiden merkitys palveluiden toteuttamisessa</p>
<p>"Mutta ehkä semmonen, että toivos, että silloin kun itsekin puhuu niin muut hoksaa</p>	<p>Hieno mahdollisuus tuottaa uutta palvelua, uudessa ympäristössä.</p>

sen, että kuinka poikkeuksellinen ja erilainen mahdollisuus Jyväskylässä nyt olis sinne pistää pystyy, kun vaan päästään alkuun.”	
---	--

Taulukko 3 Klubitoiminnan palvelun tarpeen alaluokittelu

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Ennaltaehkäisevän työn tarve, jotta kotona voitaisiin asua mahdollisimman pitkään.	Ennaltaehkäisevää työtä tarvitaan
Ennaltaehkäisevän työn tarve. Kotona asumista tuetaan ja laitospaikkoja vähennetään tulevaisuudessa. Tukea tähän on löydettävä.	Ennaltaehkäiseviä palveluiden tarve lisääntyy
Virtuaalinen päivätoiminta ja teknologian hyödyntäminen on osa uusia palveluja tulevaisuudessa.	Uusia palvelumuotoja kehitetään
Klubi-toiminnan tarve julkisella puolella. Klubi-toiminnan ideaa jalkautetaan muualle.	Palvelua kehitetään ja se halutaan jalkauttaa
Toiminnan uudistaminen säännöllisesti. Hyvätkin toimintamallit tarvitsevat uudistusta säännöllisesti.	Uusia palvelumuotoja on kehitettävä säännöllisesti
Klubi- toiminnan tarve. Avainosaajien löytäminen tärkeää.	Palvelua varten tarvitaan avainhenkilöitä tukemaan palvelun kehittymistä
Klubi-toiminnan tarve järjestöjen yhteistyökumppanina tärkeää.	Olemassa olevien toimijoiden kanssa on tärkeää tehdä yhteistyötä
Pirstaleinen kokonaisuus, ei ole yhdessä tekemistä. Yli hallintorajojen tehtävää yhteistyötä lisättävä.	Palveluita kehitettävä yli palvelurajojen
Palveluiden kehittäminen säännöllisesti tärkeää.	Uusia palvelumuotoja on kehitettävä säännöllisesti
Klubi-toiminnan tarve yksinäisille. On löydettävä nekin jotka eivät itse osaa hakeutua palveluiden piiriin.	Uusien palvelumuotojen avulla on löydettävä asiakkaita joilla on palvelutarvetta
Ohjatun liikunnan merkitys on merkittävä asia ikääntyvän ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	Liikunnan merkitys tärkeää ikääntyneen ihmisen hyvinvoinnille
Lisääntyvä palveluntarve tulevaisuudessa ikääntyneiden määrän lisääntyessä.	Ennaltaehkäiseviä palveluiden tarve lisääntyy
Ei ikävaiheiden tunnistaminen tärkeää, jotta palvelut kohdistuvat eri ikävaiheisiin eri tavoin.	Eri ikävaiheiden tunnistaminen tärkeää palveluita suunniteltaessa
Klubi-toiminnan perusajatukset toiminnalle tuovat palvelulle pohjan.	Palvelun perusajatus tärkeä huomioida

Taulukko 4 Keskeisten näkemysten alaluokittelu

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Onnistumisen kokemus yksilötasolla saa asiakkaan jäämään palveluihin.	Asiakkaan oma kokemus tärkeä
Vertaisohjaamisen mahdollistamisessa on tärkeää ottaa mukaan olemassa olevat osaajat.	Vertaisohjaamisen mahdollistaminen
Klubi- toimintaan liittyvät odotukset vertaisohjaamista ajatellen. Vertaisohjaamiselle on annettava mahdollisuus.	Vertaisohjaamisen mahdollistaminen
Liikunnan lisääminen on aina hyväksi ikään-tyneille.	Liikunnan tärkeys
Onnistumisen kokemus yksilötasolla saa asiakkaan jäämään palveluihin ja pyytämään kaveria mukaan myöskin.	Asiakkaan oma kokemus tärkeä
Ennaltaehkäisevää työtä on kahdenlaista, toinen ennaltaehkäisee ja toinen on toimintaa joka antaa mahdollisuuden ennaltaehkäistä omaa toimintakykyä. Itsestä lähtevää toimintaa.	Ennaltaehkäisevän työn eri näkökulmat ja niiden hyödyntäminen.
Itseohjautuminen, mahdollisuus vaikuttaa itse palveluihin mitä tarvitsee.	Asiakkaan osallistaminen
Ammattilaisten antava tuki ryhmien muodostumiseen tärkeää.	Ammatillinen tuki tärkeää
Vapaaehtoistyön aktivointiin tehty paljon töitä päiväkeskuksissa.	Olemassa olevan pohjan huomioinen
Ennaltaehkäisevän työn merkitys ja sen eteen tehtävä työ näkyväksi.	Ennaltaehkäisevän työn näkyville tuonti
Ajatusmaailman avartaminen yli omien tutujen asioiden yli tärkeää.	Ajatusien avartaminen
Yksilön onnistuminen ja omien voimavarojen löytäminen.	Asiakkaan oma kokemus tärkeä
Uuden palvelukulttuurin hyväksyminen koko Piippurannan palvelukokonaisuudessa	Uuden palvelukulttuurin hyväksyminen
Vapaaehtoistoiminnan mahdollistaminen kansalaistoimintana	Vapaaehtoistoiminnan mahdollistaminen
Vapaaehtoisten johtaminen ja ohjaaminen tärkeää jotta vapaaehtoiset saavat tukea toimintaansa	Vapaaehtoistoiminnan mahdollistaminen
Ennaltaehkäisevän työn tilanne tällä hetkellä suhteellisen hyvä, hyvää on ylläpidettävä.	Hyvien toimintamallien ylläpito

Ihmisen omatoimisuus ja asenne ratkaisevat paljon siinä mitä pystyy tekemään ja mitä ei	Asiakkaan omatoimisuuden huomioiminen
Yhteisöllinen asuinalue Kangas jossa Klubi sijaitsee luo hyvän ympäristön uuden palvelun kehittämiseen.	Uusi ympäristö uuden palvelun tukena
Yksilökohtainen onnistumisen kokemus tuo uusia asiakkaita	Asiakkaan oma kokemus tärkeä
Hieno mahdollisuus tuottaa uutta palvelua, uudessa ympäristössä.	Uusi ympäristö uuden palvelun tukena

Taulukko 5 Toiminnan käynnistämisen alaluokittelu

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Klubi- toiminnan työntekijöiden rooli tärkeä palvelun juurruttamisessa. Avoin asenne tärkeää.	Työntekijöiden rooli juurruttamisessa
Klubi- toimintaan liittyvät odotukset. Suunnitteluun ja juurruttamiseen on annettava aikaa palvelun valmistelijoille.	Suunnitteluun ja juurruttamiseen annettava aikaa
Talouden näkymä tulevaisuudessa mietityttää. Mikä rooli ennaltaehkäisevällä työllä on tulevaisuudessa.	Talouden huomiointi ennaltaehkäisevässä työssä
Klubi-toimintaan liittyvät odotukset palvelun käynnistämisvaiheessa ja sen onnistumisessa. Verkostoituminen tärkeää.	Verkostoitumisen merkitys käynnistämisvaiheessa
Epävarmuus toiminnan jatkuvuudesta. Miten verkostot löytyvät ja miten niitä saadaaan ylläpidettyä.	Epävarmuus toiminnan toteutumisessa
Avoin palvelu lähiympäristössä oleville, onnistumiset ja yhteisöllisyys tuovat uusia asiakkaita mukaan toimintaan.	Onnistumisen kokemukset asiakkaiden keskuudessa
Vapaaehtoisten vertaisohjaajien organisointi ja johtaminen tärkeää uuden palvelun kehittämisessä. Vertaisohjaajat tuovat toimintaa.	Vapaaehtoisten ja vertaisohjaajien huomiointi
Talouden huomioiminen toiminnan suunnittelussa tärkeää. Asiaksmaksujen kokonaisarviointi tärkeä osa palvelun kehittämistä.	Talouden huomiointi ennaltaehkäisevässä työssä
Klubi-toiminnan työntekijöiden monipuolinen osaaminen tärkeää palvelun juurruttamisessa.	Työntekijöiden rooli juurruttamisessa
Klubi-toiminnan käynnistävän työryhmän vapaus tehdä uutta palvelua mahdollistaa palvelun kehittämisen.	Vapaus uuden palvelun kehittämiseen
Eläkejärjestöjen tekemä pohja näkyväksi palveluita kehittäessä.	Olemassa olevat palvelut näkyviksi

Kankaan alueen toimintakulttuurin hyödyntäminen uutta palvelua kehittäessä tärkeää.	Kankaan toimintakulttuurin merkitys
Valtakunnallisesti on uusi aikakausi tulossa eri palvelusektoreille.	Uusi aikakausi
Klubi-toiminnan juurruttamiseen liittyvä avoin ja varhaisessa vaiheessa oleva tiedottaminen eri ikäryhmille tärkeää.	Avoin tiedottaminen
Uusien palvelumallien kehittäminen ja juurruttaminen tärkeää. Kokeilukulttuuri mahdollistaisi uusia kokeiluja uuteen palveluun.	Kokeilukulttuurin hyödyntäminen
Klubi-toiminnan käynnistämisessä oltava avointa kehittämistä.	Avoin kehittäminen
Kasvava alue Kangas, jossa ei vielä kovin paljoa ihmisiä asu tuo oman haasteensa palvelun kehittämiseen.	Vähäinen asukaskunta tuo haasteensa
Klubin on tärkeä lähteä mukaan Kankaan jo olemassa oleviin yhteisöihin ja tapahtumiin.	Kankaan toimintakulttuurin merkitys
Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa yli rajojen tärkeää.	Yli rajojen tehtävä yhteistyö
Prosenttikulttuurin hyödyntäminen tärkeää palvelun kehittämisessä tärkeää.	Prosenttikulttuurin hyödyntäminen
Klubi-toiminnan työntekijöiden merkitys palveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa tärkeä osa kokonaisuutta.	Työntekijöiden rooli juurruttamisessa

Taulukko 6 Klubitoiminnan palvelun tarve yläluokittelu sekä pääluokka

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Ennaltaehkäisevää työtä tarvitaan	Ennaltaehkäisevälle työlle on tarvetta	Uudelle aikakaudelle on tarvetta kehittää uusia ennaltaehkäiseviä palveluita, jotta niiden pariin saadaan mahdollisimman paljon asiakkaita jo varhaisessa vaiheessa.
Ennaltaehkäiseviä palveluiden tarve lisääntyy	Työntekijöiltä odotetaan uusia toimintamuotoja palvelua kehittäessä	
Uusia palvelumuotoja kehitetään		
Palvelua varten tarvitaan avainhenkilöitä tukemaan palvelun kehittymistä		Olemassa olevia palveluita ja toimijoita on hyödynnettävä
Uusia palvelumuotoja on kehitettävä säännöllisesti		
Olemassa olevien toimijoiden kanssa on tärkeää tehdä yhteistyötä		
Palveluita kehitettävä yli palvelurajojen	Eri ikävaiheet tarvitsevat omat palvelut	
Uusia palvelumuotoja on kehitettävä säännöllisesti		
Uusien palvelumuotojen avulla on löydettävä asiakkaita joilla on palvelutarvetta		
Liikunnan merkitys tärkeää ikääntyneen ihmisen hyvinvoinnille	Uusi aikakausi tarvitsee uusia palveluita	
Ennaltaehkäiseviä palveluiden tarve lisääntyy		
Eri ikävaiheiden tunnistaminen tärkeää palveluita suunniteltaessa		
Palvelun perusajatus tärkeä huomioida		
Uusia palvelumuotoja on kehitettävä säännöllisesti		
Ennaltaehkäisevää työtä tarvitaan		

Taulukko 7 Keskeisten näkemysten yläluokittelu sekä pääluokka

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Asiakkaan oma kokemus tärkeä	Asiakkaiden omat kokemukset ja ajatukset mukaan palveluita suunniteltaessa.	Uuden ajan seniori-ikäisille kaupunkilaisille on tarvetta saada uusi palvelumuoto, jossa yhteisöllisyys ja vapaaehtoisuus ovat vahvasti mukana.
Vertaisohjaamisen mahdollistaminen		
Liikunnan tärkeys		
Asiakkaan oma kokemus tärkeä	Ei valmiiksi ohjattua vaan yhdessä tehtyä toimintaa lisää.	
Ennaltaehkäisevän työn eri näkökulmat ja niiden hyödyntäminen.		
Asiakkaan osallistaminen		
Ammatillinen tuki tärkeä	Vapaaehtoisuuden mahdollistaminen palvelussa, vapaaehtoisuus on voimavara ammattilaisten rinnalla.	
Olemassa olevan pohjan huomioinen		
Ennaltaehkäisevän työn näkyville tuonti		
Ajatusten avartaminen	Olemassa olevia hyviä tapoja ja toimintoja on hyödynnettävä.	
Asiakkaan oma kokemus tärkeä		
Uuden palvelukulttuurin hyväksyminen		
Vapaaehtoistoiminnan mahdollistaminen	Uusi palvelukulttuuri pitää sisällään niin ammattilaisten ohjaamaan toimintaa kuin vapaaehtoisten ohjaamaa toimintaa.	Uusi palvelumuoto uudessa ympäristössä antaa mahdollisuuden avoimelle ja yhteisölliselle toiminnalle.
Hyvien toimintamallien ylläpito		
Asiakkaan omatoimisuuden huomioiminen		
Uusi ympäristö uuden palvelun tukena		

Taulukko 8 Toiminnan käynnistämiset yläluokat sekä pääluokka

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Työntekijöiden rooli juurruttamisessa	Ammatillisen työryhmän rooli suunnittelussa ja toteutuksessa on tärkeää palvelua kehittäessä.	Ammattilaiset sekä vapaaehtoiset yhdessä yli palvelurajojen antavat mahdollisuuden uudelle toiminnalle.
Suunnitteluun ja juurruttamiseen annettava aikaa		
Talouden huomiointi ennaltaehkäisevässä työssä		
Verkostoitumisen merkitys käynnistämisvaiheessa		
Epävarmuus toiminnan toteutumisessa		
Onnistumisen kokemukset asiakkaiden keskuudessa	Talouden ja asiakasmäärän huomioiminen alkuvaiheessa tärkeää, aikaa on kuitenkin annettava palvelun kehittämistä varten.	
Vapaaehtoisten ja vertaisohjaajien huomiointi		
Talouden huomiointi ennaltaehkäisevässä työssä		
Työntekijöiden rooli juurruttamisessa		
Vapaus uuden palvelun kehittämiseen		
Olemassa olevat palvelut näkyviksi	Verkostoituminen yli rajojen ja uuden Kankaan ympäristön toimintakulttuurin hyödyntäminen tärkeässä osassa palvelun kehittämistä.	
Kankaan toimintakulttuurin merkitys		
Uusi aikakausi		
Avoin tiedottaminen		
Kokeilukulttuurin hyödyntäminen		
Avoin kehittäminen	Uudessa palvelumuodossa on hyvä ottaa mukaan avoin kokeilukulttuuri.	
Vähäinen asukaskunta tuo haasteensa		